1887 HUSZONEGYEDIK ÉVFOLYAM. 175. SZÁM BUDAPEST, HÉTFŐ, JUNIUS 27.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV., KECSKEMÉTI-UTCZA 6. SZ.
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DIJ:
Vidékre postán v. helyben házhoz hordva.
Egy évre . . . . 20 frt. | Egy negyedévre . . 5 frt.
Egy fél évre . . . 10 frt. | Egy hóra . . 1 frt 80 kr.
Külföldre: 3 hóra Németországba 8 frt 30 kr. Francziа-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svájcz-, Románia és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 9 frt 20 kr.
Egy szám ára helyben 6 kr., vidéken 7 kr.

EGYETÉRTÉS.

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV., KECSKEMÉTI-UTCZA SZ 6
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATA
PÁRISBAN *főügynökségünknél:* John, F. Jones & Cie, 31 bis, Faub. Montmare.
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és Társa.
Bécsben: Mosse Rudolf, Seilerstätte Nr. 2.
Haasenstein és Vogler, I., Wallfischgasse 10,
Oppelik A., Stubenbastei Nr. 2.
Schalek Henrik, I., Wollzeile Nr. 14.
Herndl Alajos, I., Wollzeile Nr. 25.
Daube G. L. és Társa, I., Wolzeille Nr. 12.
Dukes Miksa, I., Riemergasse Nr. 12.
Danneberg J., Riemergasse 13.
Stern Móritz, I., Wollzeile Nr. 22.
és valamennyi hirdetési iroda.

Budapest, junius 26.

Ha *Konstantinápolyban* a franczia és az orosz kormány képviselői oly nagy buzgósággal nem fáradoznának az angol-török egyezmény létrejövetelének a megakadályozásán, a diplomácziai holt saisont már in optima forma megkezdődöttnek lehetne tekinteni. Ujat azonban a tegnapiak után e részben sem mondhatunk, csak azt tehetjük még hozzá, hogy az emlitett két memorandumról a Standard közlése szerint Anglia megbizottja, Sir H. Drummond Wolff ép akkor értesült, midőn a nagyvezirnél járván, ezzel meg akart állapodni egy magyarázó nyilatkozat szövegére nézve, mely az egyezménynek leginkább kifogás alá eső pontjára vonatkozott volna, arra tudniillik, mely a kiürités után Egyiptomnak angol csapatok által való esetleges ujabb megszállásáról szól. A *Nord* egyébiránt legujabban kijelenti, hogy Oroszország érdekei, valamint nemzetközi kötelezettségei ellenzik Egyiptomnak Anglia birtokába kerülését.

Ugyane lapnak egy pétervári levele a *Risztics*-kabinetről szólva, biztosra veszi e kabinet állandóságát, mely a Szerbiában való orosz befolyás föléledését jelenti. A kabinetnek azonban, ugymond, eszélyességből nem kellene megsértenie Ausztria-Magyarország érzékenységét, mert ebből nehézségek támadhatnának, a mik kedvezőtlen reakcziót idéznének elő. A szerb nemzeti párt diadala hasonló mozgalmat idézhetne elő *Bulgáriában* s jobban meg tudná oldani az ottani nehézségeket, mint a diplomáczia.

A bolgár szobránye, mint a szófiai Szvoboda mondja, főkép a fejedelem-választás czéljából hivatott össze s a kormány meg is fog nevezni egy jelöltet, ki a választást elfogadja. Egy *ruszcsuki* levél erre vonatkozólag s egyáltalában a bulgáriai helyzetről a következőket mondja:

A nagy szobránye tagjai a prefektek utján már megkapták a felszólitást, hogy az ülések megkezdésére Tirnovába gyüljenek. A mennyire eddig észrevehető, az országban sehol sincs meg a hajlandóság arra, hogy a szobránye munkálatai oly irányba tereltessenek, mely ellenkeznék a hatalmak tanácsaival. Ennélfogva az a nézet van tulsulyban, hogy a most megnyiló ülésszak nem fogja befejezni a bolgár válságot. A kormány, tekintettel a nagymérvü feszültségre, mely az országban uralkodik, kötelességének tartja, hogy számot adjon a népképviseletnek azokról a lépésekről, melyeket a bolgár kérdés rendezése czéljából tett s reményli, hogy ez jó hatással lesz a bolgár ügy továbbfejlődésére. A szobránye tárgyalásai egyáltalában alkalmat fognak adni a kölcsönös nyilatkozásokra, a mi annál kivánatosabb, mert az utóbbi időben sokat beszéltek a kormány kebelében uralkodó félreértésekről és nézeteltérésekről. A regensség és a miniszterium eddigi egyetértő müködése azonban bizonyságot szolgáltat arra nézve, hogy azok a nézeteltérések nem voltak lényeges természetüek. A szobránje megnyiltáig az esetleg még fenforgó egyenetlenségek utolsó nyomai is el fognak enyészni. Biztosra lehet egyébiránt venni, hogy az esetre, ha a szobránye müködése folyamában részleges változások mennének végbe a kormány kebelében, sem *Czankov*, sem *Karavelov* nem fognak a kormányba meghivatni, mert a nép még mindig őket tekinti a mostani válság kezdeményezőinek s ennélfogva tudni sem akar rólok.

A kormányhoz közel álló lapok nem épen elégült hangon nyilatkoztak arról, hogy *Sándor* battenbergi herczeg ujabban is és minden félreértést kizáróan tiltakozott az ellen, hogy őt trónjelöltül tüzzék ki, valamint az ellen is, hogy nevét az uj bolgár politikával kapcsolatba hozzák. Ez az elégületlenség könnyen érthető, mert Sándor herczeg az egyetlen személyiség, kinek megválasztása az országban sehol sem sem találkozott volna ellenzésre. Lehetnek és vannak is egyes bolgár politikai személyiségek, a kik e tekintetben más nézetben vannak, de ezek az egyes hangok a népben nem találnának viszhangra.

A dohánymonopol bérbeadása.

Nagyfontosságu értekezletek folynak néhány nap óta a pénzügyminiszteriumban a dohánymonopol ügyében. A nagy deficzit leszállitására irányzott tervek közt állandóan helyet foglal a dohánymonopol jövedelmének emelése. Szóba jött a magánhasználatra adott liczencziák elejtése, valamint erélyes intézkedések foganatositása a csempészet korlátozására, illetve megszüntetésére. Mindezen kisérletek azonban kevés kilátást nyujtottak a jövedelem tetemes gyarapitására. Most egy uj eszme merült fel, a mely egyfelől nagy hasznot igér, másfelől pedig jó üzleteket annak a bankárcsoportnak, a mely eddig is dus jövedelmi forrássá tette a magyar állam szorult helyzetét.

Azon *bankárcsoport bérbe szándékozik venni a magyar állam dohányegyedárusságát.* Mint halljuk, a kinált bérösszeg nem kevesebb, *mint 14 millió forinttal haladná meg a kincstár eddig elért tiszta jövedelmét.* A nagy bérösszeget oly módon véli a csoport fizethetni, *hogy a most korlátolt dohánytermelést tetemesen kiterjesztené* és a belföldi fogyasztáson kivül tekintélyes kiviteli kereskedelmet folytatna a magyar dohánynyal.

A pénzügyminiszteriumban folyt tanácskozások alkalmával az ajánlat kedvezően fogadtatott és komolyan gondolnak keresztülvitelére.

A dohánymonopol terhes hatása a fogyasztókra és termelőkre állandó panaszra szolgáltat alkalmat. A monopol bérbeadása a helyzetet még roszabbá fogná tenni. A dohánymonopol eddig csak a legziláltabb pénzügyi állapotban levő keleti államokban, Törökországban és Szerbiában adatott bérbe. Ha a terv megvalósul és a monopol valóban bérbeadatik, az szomoru világitásba helyezi a mi államunk pénzügyi állapotát, gazdasági és hitel viszonyait.

VIDÉK.

* **A dunántuli** ev. ref. egyházkerület ez évi nagygyülése julius 4.én kezdődik Székesfehérvárott.

A VÁLASZTÁSOK.

Az utolsó napi választások, mint egyáltalában a választások, szomoruan végződtek. Marosvásárhelyt elvesztette a függetlenségi párt. Szomoru dolog a Tisza-kormány megszaporodott többsége s csekély vigasztalást nyujt az, hogy a választási nagy küzdelemből a függetlenségi párt a marosvásárhelyi két kerületben szenvedett vereség után is megszaporodva kerül ki. S ha vigasztalásnak ez csekélység is a jelenben, biztató reménye a jövőnek. — A függetlenségi párt hóditása eddig öt kerület s hátra van még a függetlenségi pártra nézve négy pótválasztás, a melyek mindegyikében, ha győz, a mire alapos kilátás van, hóditásai nyolcz kerületre fognak szaporodni. — A párt győzedelmesen megszaporodva kerül ki a választási harczból, de erősen vérzik. — Kimaradtak oly jelesei, mint *Herman* Ottó, *Bartha* Miklós, *Polónyi* Géza, *Enyedi* Lukács s mások. A megválasztott képviselők pártállás szerint különben a következőleg oszlanak meg: kormánypárti van 256, függetlenségi párt 77, mérsékelt ellenzéki 45, antiszemita 11, pártonkivüli 9, nemzetiségi 8. Pótválasztás lesz 6 kerületben s uj választás lesz 1 helyen. Ez összesen 413 kerület.

A IX. ker. Tolnay-párti választók ma délután 3 órakor közgyülést tartottak a Köztelek nagytermében, *Wagner* Jenő dr. elnöklete mellett. Az elnök jelezve a párt által elért eredményt, köszönetét fejezi ki a választóknak, a kik a jelölt *Tolnay* mellett (éljenzés) mindvégig a legnagyobb kitartással megmaradtak. Mint a hogy az elnökség értesült, Prückler visszalépett a jelöltségtől s igy valószinü, sőt bizonyosra is vehető, hogy julius hó 4-én szavazás nem lesz, hanem Tolnay Lajos egyhangulag fog megválasztatni. Felkéri az elnök a választókat, hogy a mennyire lehetséges, igyekezzenek a választás napjáig a párt lobogója körül sorokozva maradni, sőt az ellenpárt választóit is arra felkéri, hogy ide csatlakozzanak. Minthogy hivatalos értesitést az ellenfél lemondásáról, mivel az nem szokásos, kapni a párt nem fog, kéri a választókat, hogy a választásnapján mindannyian teljes számban jelenjenek meg. Ezután előadta Wagner Jenő dr. elnök a választás napjára eső teendőket, a mik a kivonulást, a szavazásra menetelt stb. illeti. — Szólt ezután *Büchler* Sándor, *Szász* Károly reform. püspök, a ki a fejbólintó és mindenre meggondolás nélkül igent mondó mameluksság ellen szólt, Tolnayról reméli, hogy a párt többségével, ha kell, a kormánynyal szemben is meg fogja tartani önállóságát s ha netalán a párt vagy maga a kormány is lejtőre jutna, annak kerékkötője lesz. Reméli Tolnayról, hogy meggyőződése függetlenségét és egyéni itéletét soha és semmiért feláldozni nem fogja. (Hosszan tartó éljenzés.) — *Ráth* Károly iparos azok nevében szólott, a kik nem politikai elveiért hivei Tolnaynak. *Balogh* Albin arra kéri a párt tagjait, hogy a választás napján okvetlen jelenjenek meg, nehogy az ellenpárt a lemondást csak kortesfogásul tekintve, azt utolsó perczben visszavonja, a mi könnyen megtörténhetik, mert a Prückler-párt nagy része nem fogadta megnyugvással a lemondást. — Végül Wagner Jenő intézett még néhány szót a pártelnökökhöz, tevékenységre buzditva őket — s ezzel az ülés véget ért.

A nagyváradi függetlenségi negyvennyolczas párt volt vezére, Dus László, mint megrovólag felemlitettük, Tisza Kálmánra szavazott. Dus László a mi szemrehányásunkra kormánypártivá történt átalakulását azzal mentegeti, hogy fél a szocziálizmustól s vagyonfelosztástól s ezért hagyta el az ellenzéket. Risum teneatis!

A székesfehérvári függetlenségi negyvennyolczas párt szerdán esti 6 órakor gyülést tart.

A karánsebesi kerület képviselője, a nemzetiségi *Doda* Traján nyugalmazott császári tábornok a következő lázitó programmbeszédet tartotta: «Köszönöm bennem helyezett bizalmatokat, de a magyaroknak még élesebb programm kell tőlem az eddiginél, mert ők a románoknak nem akarják ugyanazt a jogokat megadni, mint a magyaroknak. A kormány a romanok verejtékével épit Budapesten palotákat, többi közt egy 16 milliós parlamenti palotát és szintén a mi verejtékünkkel, a kormány demoralizálja a népet, nem gondol az állam pénztárával, hanem szórja a pénzt, a románok adóit a magyarok dicsőségének emelésére s a magyarok javára. A mi azonban a legszebb, behozták a magyar nyelvet népiskoláinkban. A románok azonban ezt a nyelvet megtanulni nem tudják. (Doda most kérdőleg fordul a körülötte álló parasztokhoz) Nemde, ti nem tudtok magyarul tanulni? (Felelet: Nem!) és a magyar mégis kényszerit minket, tehát tanuld azt, a mit nem vagy képes! A magyarok el akarják venni iskoláinkat s el akarják venni a román nyelvet, azt az időt akarják előidézni, a melyben nem lesz szabad anyanyelvünkön szólni s ezt nevezik törvénynek! Jó-e tehát az a törvény, a mely erőszakkal kényszeriti az idegen magyar nyelvet népiskoláinkra, a hol a gyermekeknek anyanyelvüket nem szabad tanitani, jó-e az idegen törvény? (Zajos közbekiáltások: Nem jó, nekünk nem kell ez a törvény!) A mi ellenségeink, az ugynevezett hazafiak, egy maroknyi nép, jövevények, spekulánsok, különböző nemzetiségiekből álló klikk, a kik magukat jó honfiaknak nevezik, azaz ők bérbe vették a hazafiasságot, ezek a szabadelvü volt hazafiak, a kik e köpönyeg alatt a nemzet vagyonával s jólétével s a ti nyelvetekkel spekulálni akarnak. S ti ezt hagyjátok? Nemde, ti ezt nem fogjátok türni, ha valódi románok vagytok, ha még román vér foly ereitekben. (Mindnyájan felkiáltnak: Nem! Nem! Nem türjük!) Azok az emberek, a kik magukat honfiaknak nevezik, csak megcsalni akarnak benneteket, hizelegnek nektek s ha majd feltették rátok a nyerget, kapczának tekintenek benneteket! Tartsátok magatokat s ne hagyjátok magatokat, hallgassatok csak a ti embereitekre, különösen a papokra s tanitókra, mert ezek harczolnak az egyházért, az iskoláért s nyelvetekért s küzdenek azért, hogy a magyar nyelv ne jöjjön iskoláitokba. (Mindnyájan felkiáltanak: Nekünk nem kell!) Éljen az *osztrák dinasztia* s háromszoros éljen a mi *császárunk* I. Ferencz József! (Eljenzés!) Én nem tudok nektek teritett asztalokat, ételeket s italokat adni, mint azt a magyarok más választókerületében teszik, a hol ezreket adnak ki arra, hogy a népet étellel s itallal megvesztegessék. Tőlem ne várjatok semmit, én nektek ki nem eszközölhetek semmit sem. Én bárány vagyok a farkasok között. A magyarok nem hallgatják meg a mit én mondok. Tartsátok magatokat a meddig csak lehet; ne hagyjátok magatokat! Most menjetek haza, nézzetek munkák után, *s ha a ti embereitek hivni fognak titeket, akkor jöjjetek nagy számban, jöjjetek mindnyájan!*... Tegyétek fel süvegeiteket s ne menjetek a korcsmákba, hanem menjetek haza. Jó egészséget!» E felháboritó tartalmu beszédre azt kérdezzük, *nincs-e Karánsebesen kir. ügyész?* a ki megtorlást szerezne Doda Traján hazugságaiért, rágalmaiért s lázitásaiért? S ha a karánsebesi kir. ügyészség nem teljesiti kötelességét, a budapesti főügyészség, reméljük tudni fogja mi a teendője.

H.-Böszörményből irják nekünk: A «Rákóczi induló», a «Kossuth nóta» hangjai verik el a város esti csendjét. Esteli 10 órakor az utczák telvék, a függetlenségi 48-as párt győzelmi felvonulását tartja. Somossy Béla megválasztott képviselő lakása előtt tolong a nép, s a pártelnök az ablakok alatt felállitott emelvényről beszél az antiszemita és a kormánypárt jelöltjeinek vereségéről s a függetlenség s a 48-as párt ez előtt egy órával befejezett győzelméről. Somossy Béla meghatottan válaszol. Igéri a hüséget a 48-as eszmékhez, tántorithatlanul ragaszkodik a függetlenség magasztos elveihez s oda müködik, hogy ez eszmék végleges diadalt arassanak. Elfogadja a mandatumot s a megtisztelő bizalomért Böszörmény városa népének s a függetlenségi 48-as párt vezéreinek s szavazó polgárainak köszönetet mond. Az impozáns menet Somossyt éltette a legszebb rendben vonult vissza a piaczra. Margittay Gyula antiszemita 204, Lengyel Imre kormánypárti 110 szavazatot kapott s Somossy Béla függetlenségi 48-as és 241 szavazattal győzött. A kormánypárt jelöltje érdekében a szavazatszedést esti 9 óráig folytatták. Ugy az antiszemiták mint a kormánypártiak nagy erőfeszitéseket tettek. A betegeket kocsikon hordták fel az urna mellé. A függetlenségieknek tartalékban még 70 szavazatuk volt, melyet az idő előre haladása miatt is, már fölöslegesnek tartottak leszavaztatni. Hajdunegyében a kormánypárt elvesztette a talajt lábai alól.

Sopronból táviratozzák, hogy *Fabiny* Teofil igazságügyminiszter, a ki tegnap érkezett oda, s ma délelőtt tartotta a tornacsarnokban nagyszámu közönség előtt programmbeszédét, melyből kiemeljük a következőket. A kormány kötelességének tartja, hogy Magyarország egységét megőrizze, azonban minden elismert vallás és nemzetiség szabad fejlődését is meg kell védelmezni és ha magyar államnyelvnek föltétlen érvényt is kell szerezni, mégis senkit sem akarnak bizonyos nyelv használatára kényszeriteni. Fontos feladatok várnak a kormányra, mely arra törekszik és fog törekedni, hogy az állameszme szilárd gyökereket verjen. A külföld Magyarországot sokáig Ausztria tartományának tekintette, azonban a törvényhozó testületnek sikerült hazánk irányában a kül- és belföld előtt tiszteletet gerjeszteni. Horvátország és Szlavonia, miután hosszu ideig a magyar állameszmével szemben ellenséges álláspontot foglalt el, végre elfogadta a nyujtott testvéri jobbot. Igy tehát a magyar korona országainak érintetlen összetartozóságát sem viszály, sem nemzetiségi és vallási külön érdekek remélhetőleg többé nem fogják megzavarni. A függetlenségi párt, melyet a szónok nagyrabecsül, mert szintén hazafias érzelmeket táplál, önálló hadsereget óhajt, a mi majdnem kétszeres költséget s még több adóterhet okozna, tehát kivihetetlen programmot tüz zászlójára. Több teendő azonban vár a kormányra, az ország jogszolgáltatása körül. Nekünk polgári törvénykönyvre s egységes — Erdélyben és a katonai határőrvidéken is érvényes — törvényre van szükségünk. Ha a béke nem fog megzavartatni, ugy a reform-munkálatok az ország előnyére be fognak fejeztetni. A beszédet nagy tetszéssel fogadták. Délután 150 teritékü diszebéd volt. Ebéd után Steinambrücklbe hajtatott a miniszter az ottani börtön megtekintésére.

A czeglédi válsztáshoz. A következő sorok közlésére kérettünk fel: Bár általánosan elfogadott nézet ma már, hogy a «Függetlenség» cz. lapban foglaltakra reflektálni nem szokás, mindazáltal az igazság és Czegléd városa minden tekintetben tiszteletreméltó és becsületes, de Verhovay ur által a végletekig felizgatott népének megnyugtatása érdekében kérem, hogy a Függetlenség jun. 24-iki számában Petrovics László és Liptai Kornél aláirásával közzétett czikkek czáfolataként, jelen nyilatkozatomat, e czikkekben foglalt s általam közvetlen tapasztalásból tudott tényekkel ellenkező tévedések és valótlanságok helyreigazitása végett kiadni sziveskedjék.

Petrovits ur czikke magában hordván valótlanságának bélyegét, erre egyéb megjegyzésem nincs, minthogy azon ráfogásai, hogy én és Gubody ur, tiszta függetlenségi elveink daczára, bárki megbuktatása végett a kormánynyal szövetkeztünk volna és hogy erőszakot használtunk volna, ha egyebek nem, legalább is szánalmasak. Ugy látszik, Petrovits ur még arról sincsen értesülve, hogy a 2-ik szavazatszedő küldöttség elnöke nem én, hanem Dobos János rendőrkapitány ur volt.

Mikor pedig a Liptai Kornél neve alatt kiadott czikket elolvastam és tartalmát a valóságos tényekkel egybe vetettem, azt képzeltem, hogy ilyen nevü egyén nem is létezik, csupán itt Budapesten győződtem meg Liptai ur létezéséről Schwarcz (kire Liptai ur czikkében hivatkozik) és Szvoboda hirlapiró urak, a Pester Lloyd munkatársai értesitése nyomán, kik elődadták előttem, hogy Liptai Kornél ur létezik és ugyanaz, kinek pár év előtt báró Liptaival szomoru kimenetelü ügye volt, és a ki a «Magyar Hiradó» szerkesztőségétől azon ürügy alatt kapott hirlapirói igazolványt, *hogy ő Komjáthy párthivének jelezte magát,* a mint e tényről ma már az összes budapesti hirlapok értesülve is vannak.

Ugyane Schwarz ur kijelentette előttem és még egy tanu előtt azt is, hogy az általa bizonyitani kivánt, e czikkben *Tálasi ur szájába adott szavakat nem hallotta és Liptai ur ebbeli előadása teljesen alaptalan.*

A rám való hivatkozás is tévedés. Én Liptai Kornél urat *soha az életben nem láttam s vele nem beszéltem.* Csupán az lehető, hogy ő Czegléden mással beszélt, kiről azt vélte, hogy én vagyok.

Liptai ur czikkével ellentétben pedig a czeglédi pártok aránya és a jun. 22-diki választás tényei a következők:

A Verhovay-ellenes párt 800 tagból állt, kik szavazólapjaikat igen fontos okokból mind kivették. Minthogy pedig összesen nem egészen 1600 választó vette ki jogositványát, Verhovay szavazói 900-an nem lehettek. A választás teljes törvényes módon vitetett keresztül és sem Gubodi urat, sem Debos urat, mint a szavazatszedő küldöttségek elnökeit semmi tekintetben a legkisebb gáncs sem érheti. Midön én délután 3 óra tájban Gubodi ur előtt leszavaztam, már csak néhány választó volt olyan, a ki be nem adta szavazatát, és midőn saját küldöttségemhez visszatérve, Dobos urtól az elnökséget átvettem, ő kinézvén, jelezte, hogy a szavazók nálunk is csak szórványosan jelentkeznek, a mi Gubodi urral közölve lett. Teljes jog és törvény szerint tüzte ki tehát Gubodi ur délután 3 óra 25 perczkor a zárórát, melyet nekünk a város egy hivatalnoka által adott tudtul és ezt Dobos küldöttségi elnök ur a választók előtt ki is hirdette nemcsak, de sürgetésemre délután 4 óra 25 perczkor erről a választás elnökénél saját személyében is tudomást szerzett, és mig odajárt, én addig is folyton elfogadtam a szavazatokat és ezek Verhovay ur javára estek.

Hogy le nem szavazott választók maradtak volna, nincs tudomásom, mert előttem minden kerületből szavaztak és tény az is, hogy azon választók, kik a városháza udvarán és a piaczon a szavazás befejezését várva állottak, mind leszavaztak s részben Komjáthy, részben Verhovay hivei voltak.

Azon ráfogás pedig, mintha a választási jegyzék meghamisittatott és az egyik jelöltre adott szavazatok a másik jelölt javára irattak volna, oly képtelenség, mely még válaszra sem érdemes.

Azon leirás is, hogy a jelöltek nevei A és B betükkel jeleztettek, mese. A való az, hogy minden választó neve azon jelölt nevével, a kire szavazott, a jegyzőnek az elnök által a 6 bizalmi férfi előtt bediktáltatott és a választási elnökök által azon jegyzék, a melyre az elutasitottak törvény szerint feljegyeztettek, neveztetett el A. naplónak a gyorsabb eljárás kedvéért. Ha tehát illetéktelen egyén jött szavazni és elutasittatott, mondta ki az elnök azon utasitást, hogy ez az A-val jegyzett ivbe bevezetendő.

Végre jogos méltatlankodással utasitom vissza azon minősithethetlen ráfogást, hogy volna Czegléden oly választó, a ki pénzért adná el a szavazatát. Az egész ország tudja, hogy Czegléd polgárai e tekintetben tiszták és megtámadhatlanok és ezt a szót még eddig ki nem mondta senki. Ajánlom e tényt Czegléd és az ország polgárai megfigyelésébe.

Ezek a tények Liptai ur hirlapirói szereplésére, a fent előadott, rávonatkozó tények folytán bármi megjegyzést is tenni magamat illetékesnek nem tartom, valamint arra sem tartom magamat jogosultnak, hogy akár Gubodi urat, akár Tálasi urat az ellenök intézett támadások és piszkolódások ellenében, melyek a «Függetlenség»-ben jelentek meg, védelmembe vegyem, magam részéről is kijelentvén, hogy egy olyan lap további támadásaira, mely az ország közvéleménye által évek óta agyonhallgatásra itéltetett, többé válaszolni nem fogok. Maradván hazafiui üdvözlettel *Makkay Ferencz* a czeglédi 2-ik választóküldöttség helyettes elnöke.

Marosvásárhely, jun. 26. (O. É.) Marosvásárhely város első kerületében *Lukács* Béla államtitkár 77 szótöbbséggel *Ugron* Gábor f. ellenében; — a II. kerületben *Boncza* Miklós k. p. 11 szótöbbséggel *Lázár* Ádám f. ellenében képviselővé választattak. (Vesztett kerületek).

Apponyi Albert gróf a választások eredményéről.

Apponyi Albert gróf Jászberény országgyülési képviselője, ma délelőtt érkezett kerületébe Hódossy Imre, Grünwald Béla, Abrányi Kornél, Bolgár Ferencz képviselők társaságában. Lelkes fogadtatás után Elefánthy Sándor átnyujtotta Apponyi Albertnek a megbizó levelet mely mint mondá, oly tiszta, mint Apponyi gr. jelleme s melyet nem szennyezett be sem vesztegetés, sem vér.

Ezután Apponyi Albert gr. szólott. Beszédét itt közöljük:

Tisztelt választó közönség! Első szavam önökhöz, midőn harmadizben veszem át Jászberény városától a képviselői megbizólevelet, a hálának szava, azon állandó és eltántorodást nem ismerő bizalomért és ragaszkodásért, melylyel engemet és az én csekély személyemben azon politikai elveket megtisztelték, melyeknek én is egyik képviselője vagyok. (Élénk éljenzés.) T. választó közönség! Erről több szót mondanom felesleges; mert nem máról ismerjük egymást. Hat éve, hogy ezen városnak képviselői mandátumát birom. Két izben történt ujból való megválasztatásom bizonyitja, hogy azt önök megelégedésére gyakoroltam. (Élénk éljenzés.)

Arról tehát, a mi köztünk személyesen forog fenn, arról a háláról, melyre önök iránt kötelezve vagyok, arról a ragaszkodásról, melyet önök részéről tapasztalok, többet szólanom nem szükséges. De megvárhatják önök, hogy ezen alkalommal elmondjam nézeteimet az általános országos helyzetről (Halljuk! Halljuk!), a mint az a választások által alakult. (Halljuk! Halljuk!)

T. polgártársaim! A kormánypárt közlönyeiben olvashatták talán, hogy az a párt, melyhez tartozni szerencsém van, ezen választások által erejében megtörve van. Megszünt a számot tevő tényezők közé soroltatni.

Igaz, hogy ez a párt a mostani választásoknál tizennégy kerületet elvesztett és én természetesen nem mondanék igazat, ha nem vallanám be, hogy sokkal jobban szeretném, hogy ha kerületeket nyert volna ez a párt, mint ahogy fájdalom, kerületeket vesztett. Fájlalom minden egyes elvtársam hiányát, kit a jövő országgyülésen nélkülözni fogunk, fájlalom minden egyesnek hiányát azért, mert mindmegannyi tiszta lelkü, jellemes, elvhü, a törvényhozói tisztnek gyakorlására méltó férfiut vesztettünk bennök. (Igaz! Ugy van!) De azért a pártnak ereje megtörve, vagy meggyengitve, a párt hivatásában megtántoritva, a párt ezen hivatásának teljesitésére való képességében megingatva a választásoknak ezen eredménye által egy porszemnyire sincsen. (Élénk helyeslés.)

Nem is kell azon csodálkozni t. polgártársak, hogy pártunk eddigi kerületeink mindegyikét nem tudta megtartani, ha tudjuk, hogy Magyarországon milyen óriási nagy a kormányzatnak hatalma, a kormányzatnak befolyása a választóknak elhatározására; ha tudjuk, hogy széles e hazában alig van ember, kit közvetve vagy közvetlenül valamely fontos érdeknek szálai ne kapcsolnának a hatalomhoz; ha tudjuk, mennyi polgári bátorság, mennyi önzetlenség, mennyi áldozatkészség szükséges ahhoz, hogy valaki az ellenzék zászlaja mellett kitartson és ha tudjuk, a mi azután egy oly igazság, melyet senki nem tagadhat, hogy ezeknél a választásoknál a kormányzatnak ez az egész félemeletes és majdnem ellenállhatatlan hatalma kizárólag a mi pártunk ellen irányoztatott. (Igaz! Ugy van!) Mert ki volt adva az a jelszó, hogy ezt a pártot, mely egyedül hoz a hatalomra közvetlen veszélyt, hogy ezt a pártot akcziőképességében meg kell semmisiteni.

Amde, t. választópolgárok, ez, hála Istennek és hála a mi elvtársaink kitartó jellemességének nem sikerült. Ha meg is vagyunk számszerint fogyva, azért ez a párt megtartotta cselekvési képességének minden tényezőjét.

Ez a párt, keveseknek hiányával, kiket mások pótoltak, megtartotta a parlamentben mindazokat a férfiakat, kik küzdelmeinkben vezérszónoki szerepet játszottak; (Élénk éljenzés.) és egy pillantás elvtársaink diszes sorára, gondolom a legelbizakodottabb ellenfelünket is meg fogja győzni arról, hogy ennek a pártnak soraiban vannak azon férfiak, kikkel a haza regeneracziójának nehéz munkájában okvetlenül számolni kell; a kik erre képesitvék, a kik nélkül ezt keresztül vinni lehetetlen. (Hosszantartó zajos éljenzés.)

De a párt politikai cselekvésképességének egyik feltétele, a párt parlamenti képességében rejlő szellemi és erkölcsi erő nem volna elegendő hivatásunk betöltésére, ha megfogyott számunk valóban azt bizonyitaná, hogy ez országban gyökereink nincsenek, hogy ez ország közönségében nincsenek nagy számmal olyanok, kik ehhez a párthoz füzik hazafiui reményeiket és törekvéseiket. Akkor minden szellemi tőke mellett, mely sorainkban feltalálható, be kellene vallanunk, hogy nem vagyunk azon tényező, mely a haza sorsának javitására hivatva van.

Ámde, választópolgárok, ezt sem bizonyitotta be a választások eredménye. Ugyan nézzünk csak végig ama választókerületeknek hosszu során, hol 2, 7, 12, 50, vagy ennél is csekélyebb számu különbözetekkel győztek fölöttünk ellenfeleink. Vajon e kerületekben, mert egynéhány szavazattal többet nyertek ellenfeleink, pártunknak nincsenek talán gyökerei? Azon nagyszámu polgárok, a kik meggyőződésükhöz ma, midőn a győzelmet el nem érték, ép oly tántorithathatlanul ragaszkodnak, mint azelőtt, ezek talán nem számitanak, ezek nem képeznek oly erőt, melyre minden politikai párt támaszkodhatik és büszke lehet? (Élénk helyeslés és hosszantartó tetszés.) És azon megyékben is, hol elvtársaink nagy számmal vannak, de tekintettel a közigazgatásnak mindenhatóságára, a küzdelmet fel sem vehették; azon kerületekben, hol elvtársaink nem vették kezükbe a zászlót, azért ezen zászló eltemetve nincs; azért ily megyékben és kerületekben is számosan, többen, mint a mennyit a hatalom gőgje sejthet, elveinket vallják; azok megvalósitásától várják a jobb jövőt. (Élénk helyeslés.)

T. választó polgárok! Én nem hiába jelentem meg az országnak számos pontján; tisztán látok az ország helyzetében; tisztán látok az uralkodó szellemi irányzatokban és teljes meggyőződéssel mondhatom, hogy ennek a pártnak az országban, annak ugy intelligencziában, mint munkás köznépében annyi gyökere és annyi rokonszenve van, hogy egyébre nincs szükség, mint az adminisztrativ befolyások áthelyezkedésére, hogy teljes nyugalommal és azon tudattal, hogy az ország közvéleményére támaszkodunk, átvehetjük az ország kormányzatát. (Hosszantartó zajos éljenzés.)

E szerint t. választó polgárok! az a jelenség, hogy pártunk a választásoknál egynehány kerületet vesztett, ha magában véve korántsem örvendetes is, épen nem bizonyit pártunk életképessége, épen nem bizonyit annak jövője ellen és nekünk menten minden hivalkodástól, de menten minden csüggedéstől is, ép oly erős lélekkel, mint eddig, hozzá kell látnunk nagy föladatainknak további teljesitéséhez. (Lelkes éljenzés.)

Én nem fogom politikai ellenfeleimet utánozni; nem fogok odáig leereszkedni, hogy itt, midőn a választó közönséghez szólok és midőn választó közönségemben képviselve látom az egész országban elszórt összes elvtársaimat és itt hozzájuk is intézem szavaimat: nem fogok — mondom — ily alkalommal odáig leereszkedni, hogy utánozzam azon vad indián tánczot, melyet néhány kormánypárti lap az ujonnan nyert többség feletti fékezhetlen örömében körülöttünk járni jónak lát. (Élénk derültség és zajos helyeslés.)

Nem szólok a választásoknál előfordult számos visszaélésekről; nem rekriminálok. Elfogadom az eredményt ugy, a mint az előttem áll. Mert a többség, melyet a kormány és pártja nyert, az daczára ezen eredmény benső valótlanságának, tagadhatlanul a formai törvényességnek kellékeivel bir, és azért én azt mint oly tényt elfogadom, melylyel a jövő öt évi országgyülésen át számolnunk kell.

Nem nézek vissza, hogy hogyan keletkezett ez a tény, azon egy megjegyzésen felül, melyet már bevezetőleg tettem, hogy a főispáni törvény megtette kötelességét, (Igaz! Ugy van!) és hogy az adminisztrativ hatalomnak markát éreztük ezen választásoknál. (Igaz! Ugy van!) De nem bocsátkozom e tekintetben részletekbe.

Nézek előre, hogy ezen tény folytán hogyan fog alakulni az ország sorsa, hogyan fog alakulni a jövő országgyülés. (Halljuk! Halljuk!)

És ez t. választó polgárok, a kérdéseknek kérdése. Hogy a kormány azon nagy eszközökkel, melyekkel rendelkezik, magának a választásoknál a többséget ujból biztositani fogja, azon senki sem kételkedett. Hogy ezen többség tizzel-huszszal kisebb-e, nagyobb-e mint az előbbeni, hogy minket nyolczvan, vagy száz szavazattal szavaznak-e le a képviselőházban, az az eredményre nézve tökéletesen mindegy.

Nem ez dönt, t. polgártársaim. Nem ez dönt magának a kormánynak sorsa fölött sem. Mert a többség megvan; de azért ugyan abban a fenyegető óriási nagyságukban állanak az ujonnan megerősitett kormány előtt azok a félelmetes problemák, melyekkel a mult országgyülés befejeződött, melyeknek mikénti megoldásáról a kormány az egész választási küzdelem alatt bölcsen hallgatott és melyek megoldásának föladata áll előtte ma ugyanazokkal a nehézségekkel, melyekkel előtte állott a választásokat megelőzőleg. (Igaz! Ugy van!)

És azért nem annyira az országnak, mint inkább ennek a kormánynak sorsa nincs eldöntve ezen többség által, melyet a választásoknál nyert; de az fog felette dönteni, hogy mennyire lesz képes, vagy nem képes, azoknak a nagy kérdéseknek megoldására, melyek előttünk állanak. (Igaz! Ugy van!)

Ha ez az ország rendes állapotban volna; ha azok a reformkérdések, melyek előttünk állanak, oly természetüek volnának, mint más országoknak reformkérdései, hol arról van szó, hogy valami állami ügy valamivel jobban vagy kevésbbé jól végezhessék, valamely haladás gyorsabban vagy lassabban történjék: akkor azt lehetne mondani, hogy a nyert többségnek ténye biztositja ennek a kormánynak és pártjának a jövőt.

Amde azon kérdések, melyek nálunk fenforognak, nem a jobban vagy kevésbbé jól vezetett kormányzatnak, nem a gyorsabb vagy lassubb haladásnak, hanem egyenesen *nemzeti existencziánknak* kérdései. (Igaz: ugy van! Élénk helyeslés.)

Itt van előttünk a nagy pénzügyi kérdés, a melylyel szemben a kormány eddig tehetetlennek bizonyult; itt van velünk szemben a nagy közigazgatási kérdés, melylyel szemben a kormány eddigi tehetetlennek bizonyult! (Igaz! ugy van!) itt van velünk szemben kiépitetlen igazságszolgáltatásunk számos életkérdése, melyekkel szemben a kormány eddig tehetetlennek bizonyult. (Igaz ugy van!) Itt van végre a nemzeti erkölcsökre a kormányzat szelleme által gyakorlandó befolyásnak nagy kérdése, a mely nem oldható meg az eddigi irányban, hogy t. i. a kormányzat a romlásnak minden anyagát, mely társadalmi állapotainkban van, a maga előnyére felhasználja; hanem mely, ha nemzetünket, ha dicső örökünket, ha alkotmányunkat, ha szabadságunkat utódainkra át akarjuk örökiteni, csak az eddigi kormányzati szellem gyökeres megváltozásának értelmében oldható meg. (Hosszantartó élénk helyeslés.)

Azt csak, t. választópolgárok, nem tételezhetjük fel, hogy ezek a létkérdések a nemzet összeroskadása által nyerjenek megoldást. Ha pedig nem ezt tételezzük fel, akkor a kormány, és pártja egy komoly és nagy alternativa előtt áll: vagy képes ezekkel a nagy létkérdésekkel, vagy képes a pénzügyi kérdéssel, a közigazgatási és igazságügyi reform kérdéseivel megbirkózni és azokat megoldani és akkor nekünk az ő kormányzása ellen többé nincs kifogásunk. Vagy nem képes azokat megoldani, és akkor akármilyen legyen a választások alkalmával nyert többsége: a helyzetnek és ezen kérdéseknek sulya alatt okvetlenül össze fog roskadni. (Igaz! Ugy van!)

Mi, t. választó polgárok, azt hittük és hiszszük ma is és azt hiszem, a mi álláspontunk az észszerübb, hogy attól a kormánytól, mely 12 évi gazdálkodása alatt az ország pénzügyeit megrontotta, hogy attól a kormánytól, mely azt a hires főispáni önkénykedésre alapitott közigazgatási szervezetet és azt a pártoskodó közigazgatási szellemet ajándékozta a nemzetnek, hogy attól a kormánytól sem nagy pénzügyi, sem nagy közigazgatási kérdések megoldását nem várhatjuk. (Igaz! Ugy van!)

Mi azt hiszszük, hogy azon kormánytól, mely tizenkét éven át igazságügyünk épületére nem tudott egy használható követ rakni, hogy attól annak kiépitését hiába várjuk. (Igaz! Ugy van!)

Mi azt hiszszük, hogy azon kormány, mely 12 év alatt a politikai függetlenség érzetét, a politikai jellemet, az önzetlenséget, a pártatlanságot ugy a közigazgatásban, mint a haza polgárainak szivében annyira aláásta, hogy attól a kormánytól a nemzeti erkölcsök regeneráczióját hiába várjuk. (Igaz! Ugy van!)

Am, t. választópolgárok, ugy látszik voltak és vannak, sőt az országban többségben vannak, kik e tekintetben még reménykednek.

Dn azt nem hiszem, hogy azon uj mandátumnak, melyet a kormány az ország választóitól nyert, — nem kutatom minő módon, de elfogadom a tényt, hogy nyerte, — hogy ennek az uj mandátumnak az legyen az értelme, hogy az eddigi módon lehessen és kelljen tovább gazdálkodni; nem hiszem, hogy az legyen az értelme, hogy az ország pénzügyeit csak apró takarékoskodásokkal egy napról a másikra tengetni és a bajt rákfene gyanánt a nemzet testébe tovább évődni hagyni szabad legyen. (Zajos helyeslés és tetszés). Nem hiszem, hogy arra nyert legyen a kormány mandátumot a nemzetnek többségétől, hogy fentartsa tovább azon közigazgatást, melynek képét a választások alatt elénk tárták a bekövetkezett szomoru események. (Igaz! Ugy van!)

Hisz, t. választópolgárok, nem elég az, a mit én vádképen már annyiszor hoztam fel Magyarország jelenlegi közigazgatása ellen, hogy a legfontosabb közszabadsági jogaink minden oltalmat nélkülöznek, mert ha a képviselőválasztásoknál visszaélés történik, kihez kell fordulnunk orvoslásért? Az országgyüléshez, hogy ugyanaz a többség határozzon, melynek érdekében a visszaélés történt. (Igaz! Ugy van!) Ha a pártkormányzat alantas közegei sértik meg jogainkat, kikhez kell fordulnunk? Ugyanazon pártkormányzatnak felsőbbségi közegeihez, kiknek emberei, kiknek meghittjei, kiknek nélkülözhet

len kortesei követték el a sérelmet rajtunk. (Igaz! Ugy van!)

De ez nem elég, t. választópolgárok. Ez a közigazgatás nemcsak legfontosabb szabadsági jogainkat, de vagyonunknak és életünknek biztonságát sem képes nekünk megadni.

Hiszen jöjjön egy tavaszi áradat hazánk vizein, nem is egy rendkivüli áradat, csak oly nagy, mint a mennyi a havak elolvadásánál majdnem évente előfordul és azt látjuk, hogy a millionyi meg millionyi befektetésekkel készült védgátak nem nyujtanak oltalmat gazdag rónáinknak; mert valahol egy rosszul készült zsilip van, a fölött, hogy azt kijavitsa, kormány és vizszabályozó társulat hónapokon át czivódnak; a viz azonban nem várja be a czivódás végét, hanem neki ront a rossz zsilipnek és millionyi vagyont elpusztit. (Igaz! ugy van!) Kicsoda? Az elemi erő? Nem, hanem a mi nyomorult közigazgatásunk. (Élénk helyeslés.)

Vagy bucsusok akarnak átkelni a Dunán, rámennek egy dereglyére s kiderül, hogy a dereglye rozzant állapotban van. Szegények a vizbe fulladnak. Kinek martirjai a szegény elhaltak? Nyomorult közigazgatásunknak, mely nem tud őrködni a fölött sem, hogy a közlekedés eszközlésére rendelt vizi jármüvek az életbiztonságnak megfelelő állapotban legyenek. (Igaz! ugy van!)

T. választópolgárok! Én azt kérdem, mit vétett ez a nemzet, hogy arra legyen elitélve, hogy évenkint óriásilag növekedő terhekkel szemben ez legyen a legnyomoruságosabban kormányzott országok egyike az egész czivilizált világban? (Igaz! ugy van!)

Itt szervezeti hiba van a közigazgatásban. De itt a közigazgatás vezetésének szellemében is hiba van.

Miért hanyagoltatnak el mindezek az érdekek, melyek a vagyoni és életbiztonságnak fentartásával vannak egybekapcsolva? Mert fontosabb dolguk van a közigazgatási közegeknek, mint vagyonunk és életünk biztonsága fölött őrködni: fontosabb dolguk van, mert arról kell gondoskodniok, hogy kormánypárti képviselők választassanak az országban (Zajos felkiáltások: Igaz! ugy van!) és mert nagyobb mértéket alkalmaz a kormány egyes tisztviselő müködéséhez, mint azt, hogy becsületesen teljesiti-e kötelességét? Ez másodrendü dolog; hanem azt keresi, hogy ügyesen és sikeresen müködött-e a kormánypárti jelölt mellett? (Igaz! ugy van!)

Lehet-e ezeket az állapotokat tovább türni! és az a többség, a mely a kormánynak mandátumot adott, hogy tovább kormányozzon, vajon arra adott-e neki megbizást, hogy ezek a szégyenteljes közigazgatási állapotok fentartassanak Vagy arra adott-e neki megbizást, hogy igazságügyünk az anyagi és alaki törvények hiányossága miatt a bizonytalanságnak és lassuságnak azon állapotában maradjon, melyben az 12 év óta van?

Én nem igy fogom fel ezt a mandátumot, még azt a mandátumot sem, mely a jelenlegi kormánynak adatott. (Zajos helyeslés és tetszés.) Mert tudom, hogy ennek az országnak intelligencziája és ennek az országnak minden gondolkozó polgára sokkal hazafiasabb érzelmü és ezt feltételezem a kormánypárt tagjairól is, mintsem hogy ily állapotok fentartásának árán akarnák a mostani kormány hatalmát tovább fenntartani. (Élénk tetszés.)

Én azt a mandátumot ugy értelmezem, hogy az országnak az a többsége, mely szavazatával a jelenlegi kormányt ajándékozta meg, még ez egyszer, daczára eddigi tapasztalásának, ragaszkodik ahhoz a reménykedéshez, hogy ezeknek a nagy életkérdéseknek megoldására a jelenlegi kormány hajlandó és képes. És ezért mondom t. választópolgárok, hogy egy nagy alternativa áll előttünk.

Én nem hiszem, hogy ennek az várakozásnak, hogy ennek az ily értelemben vett ujabb mandátumnak a jelenlegi kormány megfelelni képes legyen. Nem hiszem és azért állok tántorithatlanul az ellenzéki állásponton. (Hosszantartó zajos éljenzés.)

De ha vannak, a kik hiszik, ám legyen meg a próba. És ez fog dönteni ezen kormánynak jövője felett. Ezen kérdések elől kitérni nem lehet. Ha én csalódom s ha a kormány azokat megoldani képes, ha a kormány pénzügyi bajainkat nemcsak egyik évről a másikra tengetni, de megoldani képes, ha a kormány európai közigazgatást alkotni képes ezen országban, ha egy oly igazságszolgáltatást alkotni képes, mely teljes jogbiztonságot teremt minden irányban és ez által az ország közgazdasági felvirágzásának egyik alapfeltételét megteremti, ha a kormány szakitva eddigi hagyományaival, egész müködése által ezentul a nemzeti önérzetre és közbecsületességre a tisztviselőnél és az egyszerü honpolgárnál egyaránt üdvös befolyást képes gyakorolni, akkor én örömmel be fogom vallani tévedésemet és azt fogom mondani, hogy nincs kifogásom ezen kormánynak további kormányzata ellen.

De ha a mi részünkön lesz az igazság, ha ezen kormány az eddigi egyik napról a másikra élést folytatja, ha sem pénzügyi bajainkat, sem igazságügyi mizériáinkat, sem közigazgatási állapotainkat megorvosolni nem tudja, hogy ha az eredmény azt fogja mutatni, hogy a politikai és polgári önérzet aláásásának ösvényén haladunk: akkor viszont elvárom az ujonnan megválasztott többségnek hazafiságától, és szükség esetén az ország független intelligencziájától, hogy a hazának javát, a hazának megmentését a kormány megmentésénél előbbre tegyék és hogy a meg nem oldott kérdések nehézségei alatt előbb a kormányt engedjék összeroskadni, mely azok megoldására képtelen, mint a hazát, mely összeroskad, ha e kérdések meg nem oldatnak. (Hosszantartó zajos helyeslés és szünni nem akaró tetszésnyilatkozatok.)

Én azt hiszem, t. választópolgárok, hogy ez nyilt, becsületes ajánlat, mely elfogadásra számithat politikai ellenfeleink részéről is. (Élénk tetszés.)

Ez az, a mi engem ma az én t. elvtársaimmal együtt, kik önöknek körébe engem kisérni szivesek voltak s önök körében képviselik az egész pártot; ez az, a mi engem a tizennégy elvesztett mandátum daczára ugyanarra a nyugodtságra, hivatásunknak s legyen szabad mondanom hivatásomnak ugyanazon tudatára és ugyanazon megtöretlen erőérzetre jogosit fel, mint a minővel birnék ha tizennégy képviselői mandátummal többet nyertünk volna. (Élénk tetszés.)

Mert nem a mai parlamenti számarányok határoznak, hanem az előttünk álló megoldást parancsoló létkérdések eldöntése. (Élénk helyeslés.) És érzem magunkban azt az erőt, érzem alattunk azon talajt, hogy ha a kormány ezen kérdéseknek megoldására nem képes, meg van az erkölcsi támasz arra, hogy ezen kérdések megoldására mi vállalkozunk azok segitségével, kik ezen kérdésekben hozzánk csatlakozni fognak. (Hosszantartó élénk helyeslés és éljenzés.

És azért is állok oly nyugodt önérzettel önök és az egész ország előtt, mert szemben azzal az Európaszerte a kormánynak szolgálatában álló tollak által terjesztett hazugsággal, hogy pártunknak nincs programmja, hogy pártunknak nincsenek civi irányai, hogy pártunk csak személyes politikát üz, hogy csupa gyülölködés, irigység, hazugság, egyéni nagyravágyás képezi létalapját, ezzel szemben annyiszor a mennyiszor ezen hazugság félénk hangzik, ismételni fogom, hogy az országnak mostani nagy nehézségeivel és bajaival szemben egyedül a mi pártunk az, mely határozott iránynyal, határozott programmal, kifejtett kormányzati eszmékkel és konszolidált benső egységgel bir. (Élénk helyeslés.)

Ezen egész választási harcz alatt a kormány arról, hogy mi uton akarja a nagy részben általa okozott bajokat orvosolni, nagy bölcsen hallgatott. Egyetlenegy nyilatkozatot sem hallottunk tőle ebben az irányban. A kormány journalisztikai képviselői a választásokról szólva, most dugdossák össze fejeiket s keresik a módokat, hogy mit tognak csinálni azzal a nagy többséggel, melyet a választók a kormánynak adtak.

Ezzel szemben itt Jászberény városában nyugodtan hivatkozhatom önökre, hogy én minden fenforgó kérdésre nézve megjelöltem az orvoslást, melyet pártunk helyesnek és czélravezetőnek vél.

A pénzügyekre nézve kijelöltem a takarékosságnak azon módjeit, melyeket követnünk kell. Megmondtam, hogy kérlelhetetlenül ki kell kerülnünk minden fényüzési, minden hiusági, minden szinekurát tartalmazó kiadást. Majd meglátjuk a kormány ezen a téren mit fog tenni; majd meglátjuk, nem dob-e ujra a trieszti Lloydnak oda százezreket évi szubvenczió gyanánt, a miből az országnak semmi haszna nincs. Majd meglátjuk, tovább folytatja-e az országház épitését, fentartja-e az uj nyugdijazási törvényeket, vagy kijózanodva rá tér-e a józan takarékosság ösvényére.

Megmutattam azon jövedelmi forrásokat, melyeket meg kell nyitni, melyeket azonban csak bátor kézzel lehet megnyitni és nem csüggeteg, reszkető kezekkel, melyek minden összeütközéstől félnek, midőn ez által hatalmi érdekeiket fenyegetve látják. (Igaz! Ugy van!)

Megmutattam önöknek az ország közigazgatási szervezetének azon képét, mely által, és csak is ez által, hazánkat valóban az európai országok sorába bevezethetjük.

Megmutattam az igazságügyi reform azon irányait, melyek által az 1868-ban megkezdett nagy épületet az eredeti helyes intencziók szerint kiépithetjük; és rámutattam azon kormányzati szellemre, mely röviden abba foglalható össze, hogy nem a hatalmon lévő pártnak, hanem a hazának tett szolgálatokat kell jutalmazni; (Élénk helyeslés.) nem a hatalmon lévő párt ellen, hanem a haza ellen elkövetett vétségeket kell megbüntetni. (Zajos helyeslés.)

Ezekre, t. választópolgárok, rámutattam. Ezek a mi zászlónkra fel vannak irva és én legalább nem hallottam más eszméket, melyek a kibontakozásra a legkisebb utmutatást foglalnák magukban.

A függetlenségi pártnak programmja tartalmazhatja egy messze jövőnek álmait; de nem tartalmazhatja a jelen idő égető szükségleteinek megoldását, (Igaz! Ugy van!) szükség van e pártra, elismerem, az országgyülésen, hogy a nemzet messzebb menő aspiráczióit, évek hosszu sora mulva talán teljesülhető óhajait képviselje. Mi pedig ott leszünk a nemzet élő lelkiismerete gyanánt, mely figyelmeztet a jelen idő nem mellőzhető kötelességeire és feladataira. (Élénk helyeslés és hosszantartó tetszés.)

Mi azók leszünk, kiknek követelményeivel szemben nem lehet azt mondani: szép álomnak, de kivihetetlen valóságnak; mert mi nem engedjük meg magunknak az álmodozást. Mi a hazafiui sziv által fölmelegitett, de általa félrevezettetni nem engedett rideg ész parancsszava szerint kijelöltük azt, mit tenni kell, — de lehet is, csak akarni kell. (Élénk helyeslés és tetszés.)

Ezt a hivatást törhetlen erővel teljesitjük és teljesiteni fogjuk a jövő országgyülésen teljes odaadással és teljes objektivitással azon tudatban, hogy vagy a jelenlegi kormány fog a gyökeres kormányzati rendszerváltoztatás terére lépni, és a nemzeti létkérdésekben megoldást találni; a mit nem hiszünk, de a miben szivesen megnyugszunk, ha hitünk ellenére megtörténik. Vagy a nemzeti létfentartás követelményei erősebbek lesznek a kormány parlamenti hatalmánál, a mikor azután a reánk váró feladatok minket készen fognak találni. (Hosszantartó zajos helyeslés és szünni nem akaró éljenzés.)

És azért azon tiszteletreméltó elvtársaink, a kik ezen választásnál sikertelen küzdelmet vivtak, meglehetnek nyugodva és számithatnak ránk, hogy azok az eszmék, melyeknek zászlaja alatt küzdve, ők hivatásuk teljesitésétől egyidőre elestek, tovább képviseltetni fognak. (Zajos helyeslés.)

De valamint ők számithatnak ránk, ugy mi is számitunk reájok, hogy ők csüggedés és lankadás nélkül fenn fogják tartani és terjeszteni maguk körében eszméinket és pártunk elveit; terjeszteni fogják a független hazafiui önérzetnek és önzetlen politikai gondolkozásnak szellemét, hogy tántorithatlan hivei fognak maradni azon pártnak, melynek hivatásáról, melynek szükséges voltáról, melynek életképességéről soha annyira meggyőződve nem voltam, mint ma, midőn az ellene összeesküdött hatalom összes eszközeinek nem sikerült azt elérni, a mit ől álmodoztak, hogy ezen pártot cselekvési képességének feltételeitől megfoszthatják. (Hosszantartó zajos tetszésnyilatkozat.)

Ez az, a mit a jelenlegi alkalommal önöknek elmondani szükségesnek láttam, és nem csak önöknek, de hazánk bármely részében lakó elvtársainknak, valamint becsületes és egyenes lelkü ellenfeleinknek is, — mindazoknak, kik bár ragaszkodnak egyszer elfoglalt pártállásukhoz, él hitem, csak addig ragaszkodnak hozzá, mig ők maguk is meg nem győződtek arról, hogy ezen pártállás összeférhetlen hazánk magasabb érdekeivel. (Zajos helyeslés és tetszés.)

És most még egyszer visszatérek önökhöz és még egyszer hálát mondok önöknek azért, hogy ezen nehéz küzdelmemben önök rendithetlen ragaszkodásában erős talajt érzek lábaim alatt, melyről azt, a mit mondtam junius 5-ikén itt önök körében, most ismételhetem, mert önök igazolták ez alkalommal is, hogy minden inoghat körülöttem, de Jászberény városának választóközönsége meg nem inog, meg nem tántorodik. (Szünni nem akaró zajos éljenzés. Felkiáltások: Igaz! Ugy van!)

Megbecsülhetetlen kincs ez egy oly politikusra, ki a hatalom eszközeivel nem dicsekedhetik és azokat, ha kezében volnának is, — és ezt jegyezzék meg maguknak, és vegyen tudomást róla mindenki, hogy itt kimondtam — politikai pártczélokra felhasználni sohasem fogná: (Élénk helyeslés és tetszés.) a ki nem dicsekedhetik, de nem is volna evvel mit dicsekedni, — teljesithetlen igéreteknek és a nép elámitásának nemtelen eszközeivel. (Zajos helyeslés és tetszés.)

Minket együvé kapcsol az együttesen átérzett igazság. (Élénk éljenzés.) És éppen azért, mert ez a kapcsolat igazságon és nem erőszakon, sem aljas eszközökön, sem ámitáson nem alapul, éppen azért ez a kapcsolat tartós és felbonthatatlan. (Hosszan tartó viharos éljenzés.) Még egyszer hálát mondok önöknek az ujból kezeimbe adott mandátumért. Hogy minő sikerrel fogom az azzal járó tisztséget gyakorolni, azt nem tudom; de annyit tudok, hogy öt év mulva ép oly nyugodt lelkiismerettel adom vissza, mint a mily bátor önérzettel veszem azt most át önök kezeiből. (Szünni nem akaró viharos éljenzés és hosszantartó zajos tetszésnyilatkozatok.)

UJDONSÁGOK.

— junius 26.

— *Személyi hirek.* *Vilmos* császár tegnap délben kihallgatáson fogadta a *nasszaui* herczeget. — *Rudolf* trónörökös tegnap látogatást tett *Kálnoky* gróf külügyminiszternél. — *Erzsébet* királyasszony *Mária Valéria* főherczegnő társaságában Hallstadtból a «Valéria» gőzösön rövid tartózkodásra Obertraunba utazott.

— **Milán király Bécsben.** Mint Bécsből jelenti tudósitónk, Milán király alighanem péntekig marad ott. A király csak Bécsben határozta el, vajon elmegy-e valamelyik fürdőbe, vagy pedig egyenesen visszatér Belgrádba. Az utóbbi valószinübbnek látszik. Bécsi tudósitónk távirata szerint Milán király tegnap este sétakocsizást tett a Ringstrassen, honnan fél 10-kor tért vissza a Burgba és fogadta Bogicsevics bécsi szerb követet, ki este 11 óráig időzött nála. Ma délelőtt Kálnoky gróf külügyminiszter volt a királynál, teljes két órát töltve nála. Délután 5 órakor a Burgban Milán király tiszteletére disz udvari ebéd volt, melyen rajta kivül Hohenlohe főudvarmester, Thurn-Taxis herczeg, Hunyady gr., Walkenstein gróf, Kálnoky gróf külügyminiszter, Bogicsevics szerb követ, Hengelmüller belgrádi osztrák-magyar követ és a két uralkodó kisérete voltak jelen.

— **A német trónörökös betegsége.** A *Times* irja, hogy a német trónörökös állapota folytonosan javul, s hogy torokbaja egészen megnyugtató. Mackenzie eddig ujabb operálást nem látott szükségesnek, valószinü azonban, hogy a jövő héten megint le fog vágni egy darabot a daganatból: — A német császár, mint Berlinből irják, dr. Mackenziet fia gyógykezeléseért 10 ezer márkával jutalmazta.

— **A királyné utazása.** A királyné jövő vasárnap indul el Ischlből Angliába. Az udvari vonat Ischlből egyenesen Hanoverbe s innét rövid tartózkodás után Anversbe megy, hol a királyné egy bérelt gőzösön folytatja utját. Az átkelés Yarmouthba fog történni, honnét a két órányira fekvő Cromerig a vasutat fogja igénybe venni. Cromerben a királyné a kiséretében lévő udvarhölgyekkel egy kis kastélyban fog lakni, melyet a legnagyobb egyszerüséggel rendeztek be számára. A királyné többi kisérője magánlakásokban lesz elhelyezve.

— **Jubiláló ezredes.** Esztergomból irja levelezőnk. A helyben állomásozó 26-ik gyalogezred tisztikara jun. 21-én ülte *Waldkirch* ezredes 40 éves szolgálati jubileumát. A tisztikar tömeges tisztelgéssel, a zenekar pedig est-zenével tüntetett a jubiláns mellett. A megye és város az alispán élén tisztelgett. A tisztelgéseket bankett zárta be. A közszeretetnek örvendő katonát számos kitüntetés érte ez alkalommal.

— **Magyar czigányok a londoni jubileumon.** Berkes Béla, a jeles magyar czigányprimás, a ki zenekarával együtt jó ideje künn van Londonban, e hó 23-iki kelettel levelet intézett Budapesten lakó nejéhez. E levelében többek közt a következőket irja: «Tudatom veled, hogy kedden, e hó 21-én volt itt a jubileum, a királynő nagy, diszes menetje. Mi akkor sok nagy urral együtt, Rothschild báró házának feldiszitett balkonján fogadtuk Viktoria királynőt. A bandám másik fele egy lord házánál volt. Mi a királynőt himnuszával fogadtuk akkor is, mikor a templomba ment «esküdni», akkor is, mikor visszafelé jött. Az urak a katona bandákat mind kitiltották, mert azt akarták, hogy csak mi fogadjuk ő felségét. Ki se mondhatom, milyen szépség volt. Mindnyájan nyitott, aranyos hintóban voltak. A királynő kiséretében volt a fia, a «valesz herczeg», a ki a kocsija mellett lovagolt. A másik oldalon, a mi trónörökösünk, Rudolf lovagolt.» Berkes aztán elmondja, hogy kik voltak a fejedelmi vendékek és igy folytatja: «A valesz herczeg nagy fia, tiszta aranyos huszár-ruhában, az öreganyjának a kocsija előtt ment. Másnap szerdán, e hó 22-én, nagy diszebéd volt, melyen ezek a királyok és királynék is mind jelen voltak. Mikor az ebédnek vége volt, mindannyian kijöttek hozzánk. A mi trónörökösünk azzal a szóval jött hozzám; «No hogy van Berkes? Orvendek, hogy látom.» Azzal rá tette a vállamra a kezét, megveregetett és egészen rám dőlt. Én meg ugy muzsikáltam ő fenségének. A porosz trónörökös szintén odajött és németül azt mondta, hogy: «Na, nagyon meg vagyunk elégedve!» A többi nagy ur is tapsolt és nagyon örült, hogy a mi trónörökösünk olyan jól mulatja magát. A trónörökös több nótát parancsolt és ugy szólitott a nevemről, hogy «Béla!» többeknek pedig azt mondta: «Ez a Berkes, ez az én bandám!» (A levélben trónörökösünk e kijelentése vastagon alá van huzva.) Mikor vége volt az ebédnek, a herczegek elmentek. Rudolf trónörökös azzal vált el az egész bandától, hogy: «Isten önökkel!» A porosz trónörökös pedig azt mondta: «Viszontlátásra Pesten!» Rudolf trónörökös ott helyben meg ajándékozott egy nagy arany-medaillonnal, melybe a dátum, «1887. jun. 32» és a monogramm volt bevésve.» A mint e levélből látszik, Berkes ott Londonban nagy dicsőséget szerez a magyar névnek. A derék czigányprimás levele végén megirta feleségének, hogy levélét rögtön vigye be szerkesztőségünkbe, ismerőseihez. Hadd irják ki az ujságba az ő dicsőségét. Nos hát, szivesen megtettük neki.

— **A tapintatos herczegnő.** A londoni Hydeparkban tartott gyermek-mulatság alkalmával a negyvenezer gyermek mindegyikének egy roastbeefet, süteményt, limonádét és egy kis üveg bort adtak át skatulyában. A gyermekek közt levő zsidógyermekek számára hasonló skatulyákat csináltattak, csakhogy ezekre arany betükkel rá volt irva: «kóser.» A walesi herczegné rendelte ezt el igy, a ki egy bizottsági ülés alkalmával annak a nézetének adott kifejezést, hogy a jámbor zsidó-családoknak talán nem fog tetszeni, ha gyermekeiknek a mulatságon olyan ételt adnak, mely nem a vallás törvényei szerint van készitve.

— **Jégünnep és a dobsinai barlang megnyitása.** A dobsinai jégbarlang ujonnan berendezett elektromos világitásának megnyitási ünnepét juliushó 3-án, vasárnap, tartják meg, mely alkalommal a rendestől eltérőleg, külön berendezéssel az összes villamtelepek és gőzgép által hajtott dynamo gépek müködésbe hozatnak, s mintegy 30–35,000 normál gyertyafénynyel fogják a barlangot elárasztani. A barlang egyes részletei megfelelő szines világitással fognak ellátatni, a nagy terem a korcsolyázók használatára bocsáttatik. Az első bevonulás fél 11 órakor lesz délelőtt. A magyar kir. államvasutakon Dobsináig és vissza 33%-os leszállitott kedvezményes helyárak engedélyeztettek. Dobsinán kellő számu fogatok hatóságilag megállapitott árakért fognak a közönség rendelkezésére állani. A jégbarlang jóhiru vendéglőjében a városi tanács által megállapitott árszabályzat és Tabel de Hote szerint lehet étkezni. Ebéd után kirándulás, s esetleg — jó czigányzene mellett — táncz is lesz.

— **A szünidei orvosi kurzust** ez idén két heti tartammal szept. 5-én nitják meg, két heti tartammal. A tanfolyam czélja az, hogy hallgatóit a tudomány ujabb vivmányaival ismertesse meg, a gyakorlati téren pedig csak ama mütéti beavatkozások megismertetésére szoritkozik, melyek megkivánják a szemléleti bemutatást.

— **Földindulás.** Canadából irják, hogy Quebeckben, Sainte-Louise szomszédságában heves földindulás volt. Egy egész hegylánez megrendült s a csucsokról negyvenötven láb hosszu szikladarabok váltak le s zuhantak alá a völgybe. A fák tövestül szakadtak ki, másokat pedig a lezuhanó kősziklák törtek össze. Hogy vagyonban s emberéletben mi kár esett, eddig még nincs megállapitva.

— **Asatások Santa Luciában és Idriában.** A bécsi természetrajzi muzeum embertani és néprajzi osztályának őre Szombathy József a napokban fejezte be Santa Luciában ez idei ásatásait és a partvidékről, hol május 2-ikától jun. 21-ikéig tartózkodott, mult szerdán Bécsbe érkezett. A Nekropolisban az idén ismét 650 sirt fedeztek fel a hallstatti korszakból. Eddig összesen 3000 sir került napfényre, melyek közül 1816-ot Szombathy ásott ki. A Santa Lucia közelében fekvő Idriában egy váratlan érdekes esemény mozditotta elő az ásatásokat. Legelőször, mint a mult évben is egy sereg sirt ástak ki a La-Tene korszakból, melyekben sok fegyverre és vaseszközre akadtak Továbbá találtak két vas- és egy érdekes bronz-sisakot, melynek római felirása, tulajdonosául Protemust nevezi meg. Az eszközök közt vannak földmüvelési eszközök, ollók és fogók stb. A bronz tárgyak közt az ékszereken kivül van nehány edény is, a melyek közül kettőre az etruszk a-b-c van rávésve. A legfigyelemre méltóbb darab azonban egy kis bronz szobor, mely unikumnak tekinthető, mivel eddig ebből a korból plasztikai müvet még nem találtak. A kis alak, melyet egy felnyitott sirban találtak, igen jó állapotban van. Egy embert ábrázol, ki egy övvel átszoritott rövid kabátba van öltözve és fején egy oly sisak van, minőt az imént emlitettünk. Karjain és kezén olyan gyürük vannak, minőket akkor ékszernek használtak. Lehet, hogy a szobor egyik kezében pozaunát, a másikban kardot tartott, a melyeket azonban nem sikerült feltalálni. Idriában eddig 45 sirt ástak ki.

— **Az árviz.** A viz az elöntött területről rendkivül lassan folyt eddig le. Az apadás csütörtök estig fél méter volt az elöntött területen. A Tisza áradása következtében a viz már kezd ismét bemenni vissza, de a belső töltések oly jó karba vannak már helyezve, hogy még egy méter áradást is kibirnak, a mily nagy áradás különben semmi esetre se fog bekövetkezni.

— **A párisi nőrablás.** Mercédès de Campos Mielvaque s még két más személy kiséretében e hó 23-kán Doverbe érkezett. Velük együtt szállt partra Mercédès családjának egy képviselője s egy franczia rendőr, a kik a menekülők letartóztatását kérték az angol rendőrségtől. Az angol rendőrség azonban, mely előtt Mercédès ugy mutatta be Mielvaquet, mint a kit férjének kiván, tekintettel Mercédès nagykoruságára, nem avatkozott a dologba. A családi képviselő legfölebb annyit ért el, hogy egy bizalmas beszélgetésen közölni fogja Mercédèsszel azokat a Mielvaquet illető körülményeket, melyekről eddig nem lehetett tudomása.

— **Szomoru viszontlátás.** Prágából irják: Kalkovsky Ferencz, karthauzi fogház-őr tegnapelőtt szolgálata alkalmával agyonlőtte magát. Kalkovsky éppen őrt állt, mikor az intézet foglyai hosszu sorban a fogházba vonultak. Az őr végig nézte a szerencsétlen rabokat és hirtelen lekapva válláról fegyverét, homlokon lőtte magát. Mikor a másik pillanatban halva összerogyott, egy öreg fegyencz kiválva társai sorából, ráborult a holttestre és azt kiáltotta kétségbeesett hangon: «Moje Frantiska, moje syne!» (Ferencz, fiam!) A fogházőrök csodálkozva mentek oda és elakarták vinni az öreget. De ez nem sikerült. Az öreg, 65 éves embert Kalkovszky Ferencznek hivják, az öngyilkos katona apja volt. Az öreg embert rablógyilkosság miatt husz évi börtönre, nejét pedig élethossziglani fogságra itélték. A katona, mint nyolczéves fiu szakadt el szüleitől és nemrég került mint őr Karthausba, a hol atyját, a kit a mióta be van zárva, nem látott, felismerte. Ez a dolog annyira hatott a szerencsétlen fiatal emberre, hogy gyors elhatározással véget vetett életének.

Rövid hirek. *A párisi* hármas gyilkosság elkövetésével vádolt Pranzinit tegnapelőtt átszállitották a Conciergeriebe. Pranzini egyátalán nem aggódik sorsán, söt őrei előtt ezt a nyilatkozatot tette: «Szabadulásom órája közeleg, a hallgatóság előtt lefőzöm rágalmazóimat.» — *A courcelles levalloisi* vasuti állomáson tegnapelőtt reggel egy hivatalnokot találtak egyik első osztályu kocsiban, kinek a feje összevolt törve, arcza összevagdosva. Nyilván büntény forog fenn. Az áldozat azonban, kinek állapota sulyos, nem tud, vagy nem akar, felvilágositást adni. — *Szentesen* a gázvilágitás behozatalát tervezik, miután az utczák petroleummal való világitása is tetemes költségbe kerül. — *Brassóban* a mult hetekben négy millió száznégyezer darab cserebogarat pusztitottak el. — *Fogarason* «Oltvölgyi lap» czimen Thierfeld Lipót magyar heti lapot inditott.

= **Halál az uszodában.** *Schwarcz* Adolf, miskolczi születésü, 24 éves kereskedősegéd ma délután 6 óra tájban a császárfürdői uszodába fulladt. A szerencsétlen fiatal ember *Weisz* váczi-köruti rőfös kereskedő üzletében volt alkalmazva, s ma délután kollégáival a császárfürdőbe rándult. A mint mondják uszni nem tudott, s nem ismerve az uszoda medenczéjének mélységét, az egyik trambulinról a legmélyebb helyen ugrott a vizbe, s többé nem is jött a felszinre. Társai, valamint a nagyszámu fürdőközönség sem vette mindjárt észre eltünését, s csak egy negyed óra mulva kezdték keresni. Az eltünt barátjainak sürgetésére és egy rendőr közbenjárására lecsapolták a medenczéből a vizet, s az ugró deszka alatt 3 méter mélységben megtalálták a boldogtalan fiatal ember holttestét. Rögtön orvosokat hivtak, a kik megvizsgálták a holttestet, valószinünek találták, hogy a halál agyrázkódás, vagy szélhüdés következtében állott be. A holttestet beszállitották a Rókus-kórházba, a hol holnap délelőtt fel fogják bonczolni. Az eset — természetesen — nagy izgatottságot szült a fürdő közönség körében, s az uszoda a szerencsétlenség hirére néhány percz alatt teljesen kiürült.

= **Nedves ágy.** *Balogh* József 27 éves kocsis az éjjel valamelyik városligeti mulatóhelyen a kelleténél jóval több szeszt szedett be magába, a mi annyira megzavarta a fejét, hogy minden hosszabb tanakodás nélkül belefeküdt a városligeti tó iszapjába, ugy hogy csak a feje látszott ki a vizből. A jó puha fekvő helyen elhagyta az eszmélete s egészen belebukott a tóba. A locsesanásra egy közelben álló éjjeli őr figyelmes lett, s kihuzta a már fuldokló embert a vizből, a kit aztán a mentő-társulat emberei szállitottak haza a lakására.

= **Betörés.** Immerblum Sándor malommunkás hársfa-utcza 27. szám alatt levő lakásába tegnap délután 3—4 óra közt ismeretlen tettes álkulcs segélyével behatolt s a szekrényeket feltörve, azokból mintegy 150 frt értékü ékszereket, 12 frt készpénzt és nagy mennyiségü fehérnemüt ellopott. A házigazdán kivül ennek egyik albérlője is érzékeny kárt szenvedett.

= **Póruljárt kucsébor.** *Keifnoch* Mátyás budapesti kucséber tegnapelőtt késő este nekiindult a budafoki utnak abban a reményben, hogy Budafokon jó üzleteket csinálhat. A község első utczájában azonban a balszerencse összehozta 2 virágos kedvü mulatóval: *Folner* István és *Tucz* Mihály budafoki lakosokkal. Ezek megállitották Keifnoch Mátyást az utczán s kényszeritették, hogy két huzást engedjen nekik. Mikor aztán a játékot mind a két atyafi elvesztette, fizetés helyett neki estek a kucsébernek s összes czukorkáit és déli gyümölcseit elszedték tőle. A tetteseket másnap letartóztatták s átadták a járásbiróságnak.

= **Öngyilkosság.** *Frankhausen* Márton 64 éves nős magánzó tegnap éjjel az Andrássy-uti szökőkut közelében egy fára felakasztotta magát, s mikorra tettét észrevették, már meg volt halva. Tettének oka ismeretlen.

SZINHÁZ ÉS MÜVÉSZET.

— **Hirek a népszinházból.** A népszinház igazgatója Hunyady Józsefet, a budai szintársulat baritonistáját október 1-től szerződtette, Fodor Fruzsinával pedig megujitotta a szerződést. Nemes Ferencz, a népszinház titkára a szünidőt tanulmányuttal tölti.

— **A budai szinkörben** holnap hétfőn ismétlik az első két előadáson nagy tetszést aratott »Nanont«, kedden pedig az «Ördög bibliája» cz. népszinmü kerül szinre Pap Miklóstól. Szerdán Tóth Ede népdrámája «A tolonez» adatik, mig csütörtökön Strausz dallamos operettejét a «Bőregér»-t lesz alkalmunk a szinkörben látni.

SPORT.

— **Az északnémet Derby.** A hamburgi gyepen a horni lapályon ma délután volt a verseny a legnevezetesebb németországi dijért, az északnémet Derbyért. A kék szalagot, mint tudósitónk táviratozza s mint azt már pár nappal előbb megjósoltuk, az ez idő szerint győzhetetlen *Zsupán*, a Rothschild Náthán báró istállójának derék lova nyerte el. Második a szintén Peterjvadék, s Péchy Andor sárga ménje *Petrus*, harmadik pedig *Bulgár*, a Festetich Tasziló gróf pej ménje lett. Igy tehát az első három helyet az osztrák-magyar lovak foglalták el s a német lovak közül *Viceversa*, a mr. Johnson sárga kanczája csak negyedik helyre tudott vergődni. Ezután ért be *Abonnent*, a Söllinger százados sárga ménje, a mely ugy látszik még mindig nem nyerte vissza teljesen az egészséget. Hatodik volt a Blaskovich Ernő *Hüség*-je s utolsó a hetes fieldből a német szinek alatt futott *Vera*, Henckel Hugó gróf sárga kanczája.

— **Nemzetközi vasparipa-verseny.** Az ügető verseny-téren ma délután nagyszámu közönség nézte meg a IV. nemzetközi vasparipa-versenyt, melyet a budapesti kerékpár egyesület rendezett. Hét száma volt a mai programmnak, köztük kettő olyan, a mely kizárólag az egyesület tagjai számára volt nyitva, a többi internaczionális jellegü volt, s *valamennyiben bécsi vasparipás lett a győztes.* A verseny rendezői a mai balsikerből levonhatták a konzekvencziát, a mely nem lehet más, mint az, hogy a mig a magyar bicyclisták nincsenek annyira edzve, tranirozva, hogy legalább a siker kilátásával védhessék meg dijaikat, a mig ők nem nyertek a külföldön pár internáczionális dijat, addig ne rendezzenek nemzetközi versenyeket. A mai versenyek lefolyása a következő volt: I. *Megnyitó verseny* (zárt verseny), távolság 2000 méter, első dij egyleti ezüst érem, második dij bronz érem. Ot versenyző közül első *Schultes* Emil (4 percz 10 mp.), második *Bockelberg* Ernő (4 p. 12 mp.), harmadik *Brooser* Mór (4 p. 16 mp.) — II. *Bajnoki verseny* Magyarország bajnokságáért; távolság 8045 m., nyitva a világ összes mükedvelői számára. A nyertes Magyarország bicycle-bajnoka czimet kap, s ezenfelül aranyérmet és tiszteletajándékul pompás serleget 400 frank értékben; a második ezüst érmet, a harmadik bronzérmet nyer, annak pedig, a ki a 11 körülfutásnál legtöbbször halad át mint első a czélponton, ezüst tisztelet-jelvény jut. Védő Gericke Alfréd Bécsből. A három versenyző közül első lett *Gericke* Alfréd (18 p. 9 mp.), második *Szikszay* Ferencz (18 p. 12 mp.), harmadik *Vándory* József (18 p. 22 mp.). Magyarország vasparipás bajnoka tehát Gericke Alfréd lett, a «Wiener Radfahrer Club» tagja. A tisztelet-jelvényt Vándory József kapta. — III. *Nemzetközi háromkerék-verseny*, távolság 3218 méter. Első dij aranyérem, második dij ezüstérem, harmadik dij bronzérem. Négy versenyző közül első *Klomser* Alfréd Bécsből (6 p. 53 mp.), második *Gericke* Alfréd Bécsből (6 p. 53½ mp.), harmadik *Sild* Albert Bécsből (6 p. 57 mp.) A losonczi *Kolener* Barna hamar leszorult a vezetésről, s föladta a versenyt. — IV. *Esterházi record-verseny*, csakis magyar vasparipásoknak; távolság 1000 mtr. Dijak: az elsőnek ezüstérem és Esterházy Miklós gróf tiszteletdija, ezüst serleg, mely azonban csak akkor adatik ki, ha az nyertes 1 p. 42 mp.-en belül érkezik be: a második dij bronzérem. Első lett *Szikszay* Ferencz (1 p. 44 mp.) második *Gödl* Károly (1 p. 54 mp.), harmadik *Szikszay* Elemér (1 p. 57 mp.) A tiszteletdijat nem adták ki. V. *Biztonsági kerékpár-verseny*, távolság 3218 méter, nyilt verseny. Dijak: az elsőnek ezüstérem és tiszteletdij, a másodiknak ezüstérem, a harmadiknak bronzérem. Négy versenyző közül első *Sild* Albert Bécsből (6 p. 30 mp.), második *Schreiber* Gusztáv Bécsből (6 p. 57 mp.), harmadik *Gödl* Károly (7 p. 41 mp.) VI. *Nemzetközi record verseny*, távolság 10000 méter. Dij: az elsőnek, ha 20 perczen belül érkezik be, aranyérem. Gericke Alfréd Bécsből és Szikszay Ferencz versenyeztek e dijért. Első lett vagy ezer méterrel nyerve *Gericke* Alfréd (19 p. 57 mp.), második *Szikszay* Ferencz (21 p. 25 mp.). — VII. *Akadályverseny*, távolság 2000 méter. Nyilt verseny a következő dijakkal: az elsőnek ezüst érem és tiszteletdij, a másodiknak és harmadiknak bronzérem. Öt versenyző közül első lett *Klomser* Alfréd Bécsből (5 p. 44 mp.), második *Schreiber* Gusztáv Bécsből (6 p.), harmadik *Szikszay* Elemér (6 p. 32 mp.)

— **Regatta.** A nemzeti hajósegylet vándordijáért ma folyt a küzdelem. A versenybizottság a következőleg alakult: Versenybizottsági elnök és versenybiró: Dusóczky Károly, pályabiró Lisznyay Tihamér, inditó Kiticsán Zsiga. Versenybizottsági tagok: Papp Móricz és Pogány József, mindannyian a «Hunnia» tagjai. Nevezték: 1. dr. Stettner László, a «Neptun» tagja, fehér test és sapka kék szegélylyel, kék mellszallag. Hajó neve: «Zickzack», 2. Mészáros Ferencz, a «Neptun» tagja, fehér test és sapka kék szegélylyel. Hajó neve: «Huzd meg», 3. Csik Imre, a «nemzeti hajósegylet» tagja, fehér-fekete csikos test, fehér sapka fekete gombbal. Hajó neve: «Csik». A versenyt a Margitsziget felső csucsánál nagy és előkelő közönség nézte. A start 6 óra 58 percz és 40 másodperczkor történt. Elsőnek érkezett *Csik* Imre 10 p. 25 mp. alatt, perczenkint 38 evezőcsapással, második utánna félcsónakhosszal *Mészáros* Ferencz perczenkint 35 csapással, harmadik dr. Stettner László 33 evezőcsapással perczenkint. Csik szépen győzött, a starttól kezdve vezetett s a 3000 méteres pályán végig meg tudta tartani elsőségét. A küzdelem annál érdekesebb volt, mert Magyarország három első evezősegylete kelt versenyre. Csik Imre a verseny győztese az idén kezdte az evezést Fülöpp Kálmán a nemzeti hajós egylet igazgatójának vezetése mellett. A verseny végeztével Dusóczky Károly versenybiró adta át Csik Imrének a kiküzdött dijat. Erre kedélyes lakoma következett, melyben a Nemzeti, a Neptun és a Hunnia hajósegyletek tagjai vettek részt.

— **Ferencz Ferdinánd főherczeg vadászkirándulása.** Eszte Ferencz Ferdinánd főherczeg, Hoyos József gróf kiséretében nemrég Zimonyba utazott, hogy az Obedska-Barra mocsáraiban több napon vadászszék. Ez a mocsár a pétervárádi község tulajdona és benne 1879 óta az udvar számára van fentartva a vadászati jog. A mocsár fél kilométer széles és 11½ kilométer hosszu s a pétervárádi község erdőségein huzódik keresztül és egyike a legalkalmasabb vadászterületeknek. Az Obedska-Barra mocsáraiban a legkülönfélébb vizivadak tartózkodnak, melyeknek számát 30,000 párra teszik. A főherczeg Zimonyba való megérkezése után azonnal Kuginovoba s innét a mocsárhoz hajtatott. A vadászatra az előkészületeket az ottani erdészszel és Hodek Ede praeparatorral már előre megtették s igy a társaság három napon át a legzavartalanabbul vadászhatott. A vizimadarak nagy számán kivül, még több igen szép példány ragadozó madarat is ejtettek el. A vadászat eredménye összesen 847 darab vad volt, melyek közül 756 darabot a főherczeg, 91 darabot pedig Hoyos gróf lőtt.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— **A dajkaságba elhelyezett csecsemők érdekében** Pestmegye közönsége szabályrendelet alkotását tervezi. Miután ennek végrehajtása csak az által lenne biztositható, ha azt a főváros és a megye speczialis viszonyainak megfelelőleg alkotják meg, *Földváry* alispán a fővárost és a megyét közösen érdeklő szabályok megállapitása czéljából f. hó 28-ára szükebb körü értekezlet tartását határozta el, melyre a fővárosi hatóság részéről *Kammermayer* polgármestert és dr. *Gebhardt* tiszti főorvost s az államrendőrség részéről *Török* főkapitányt és dr. *Rózsaffy* rendőr főorvost hivta meg. Az értekezleten az előadói széket dr. *Oláh* Gyula orsz. közegészségügyi felügyelő fogja betölteni.

— **A fővárosi adóhivatalok összpontositásáról** készült ujjászervezési munkálat, mint már tegnap röviden jeleztük, minden részletében elkészült és közelebb sajtó alá kerül. A szervezési mü irányeszméit, az uj adóhivatal képét, nagy vonásokban már volt alkalmunk előbb ismertetni röviden, most a hivatalok beosztását s a személyzeti részt adjuk. Az ujjászervezett, czentralizált adóhivatal czime lesz: Budapest főváros adóhivatala. Ez több hivatali csoportból áll. Az egésznek élére van helyezve a *főnökség*, mely az összes csoportoknak Pesten, ugy mint Budán élén áll. A főnök 2000 frt fizetést, 500 frt lakbért és 200 frt kocsibérátalányt élvez. A főnök mellé egy 1000 + 220 forint, s egy 900 + 200 frt javadalmazással ellátott fogalmazó, több irodatiszt (800 + 200 frt) s több irnok (600 + 200 frt). lesz beosztva. A hivatal továbbá igy oszlik meg: I. *csoport*. A pesti részen levő ellenőrző csoport, mely az előbb irt főnökséggel coordinált osztály s hivatása a a pénztárvizsgálat, a számviteli kezelés felügyelete az összes csoportoknál. Lesz alkalmazva ez osztályban 1 főszámvizsgáló, (1600 frt L. 450 frt), 1 számvizsgáló, 4 számtiszt, 1 számsegéd, 1 gyakornok. II *kivetési csoport*, mely az adókivetési összes teendőket látja el, s áll 1 számvizsgálóból, 6 számtisztből, 5 számsegédből, 2 gyakornokból. III. *csoport*: a földadó kataszter nyilvántartására a balparton; áll 1 számtisztből, egy számsegédből, 1 gyakornoktól. IV. *csoport* (könyvelési) hivatva van a bel- és Lipótvárosra nézve az adók elkönyvelésére és behajtására. Ez osztály áll: 1 számvizsgáló alatt 2 számtiszt, 4 számsegéd, 2 gyakornok, 5 végrehajtó és 6 biztosból. Ugyanily természetü és hivatásu az V. VI. VII. VIII. csoport is a Teréz-, Erzsébet-, József- és Ferenczvárosra nézve (Kőbányával együtt). Majdnem egyforma hivatali személyzete van, mint az előbb emlitett csoportnak, mindez utóbbiaknak is. — *A IX. csoport* feladata a hadmentességi dij nyilvántartása a főváros egész területén. Ez osztályt egy számtisz vezeti, lesz még benne 4 számtiszt, 1 irnok, 6 számsegéd, 2 gyakornok, 6 végrehajtó, 6 biztos. — *A X. csoportban* a hivatalnokok a vidéki követelések behajtásával foglalkoznak s azért ez osztály csupán végrehajtókból is áll, 1 végrehajtó vezetése alatt 4 végrehajtó, 1 gyakornok s 5 biztosból áll a személyzete. — A XI-dik osztály az adózók lakásainak és személyzeti ügyeinek nyilvántartásával foglalkozik. Itt a lakásváltozásokat följegyzik, s a személyazonosságokat megállapitják. Ez az osztály egyik főelőnye az uj szervezetnek, mert eddig is az adókötelles személyek fölcserélése adott okot a legnagyobb kellemetlenségekre. Ez osztály különben nem sok hivatalnokból áll, lesz benne egy irodatiszt, 2 irnok és 1 gyakornok. Ezeken kivül a pesti oldal számára lesz egy *raktár* is, a hova a 25 frtnál nagyobb értékü lefoglalt tárgyak vitetnek és nyilvános árverésen eladatnak. A XII. csoportot képezi a budai fiókadóhivatal, mely egy 1400 frt fizetés, 400 frt lakbér és 100 frt kocsipénzzel dijazott vezető számvizsgáló alatt áll. E fiók adóhivatal még ezen csoportokat foglalja magában: a budai földadókataszter nyilvántartása: e csoport áll: 1 számtiszt, 1 számsegéd, 1 gyakornokból, továbbá *könyvelő csoportok*, egyik az I.—II. kerületi, a másik a III. kerületi adók elkönyvelése és behajtása czéljára. Az első személyzete 1 számvizsgáló, 3 számtiszt, 3 számsegéd, 2 gyakornok, 5 végrehajtó, 6 biztos; a másik személyzete 1 számtiszt, 2 számsegéd, 2 gyakornok, 3 végrehajtó, 4 biztos. Az utolsó csoportot képezi az adózók lakásainak és személyeinek nyilvántartási osztálya Buda számára. A budai fiók mellett is lesz egy *raktár* a 25 forintnál értékesebb lefoglalt holmik számára. Itt is, mint a pestiben, egy raktárnok és egy segéd alkalmaztatik, de valamivel kisebb fizetéssel, mint Pesten. Az adóhivatalhoz be fog osztatni, még a tiszti ügyészség adó- és illetékügyi osztálya egy ügyész vezetése alatt. Ez osztályban ügyészsegédek alkalmaztatnak tollnoki fizetéssel. Az adóhivatal uj személyzetének teljes létszáma — az ügyészeken s a pénztári tisztviselőkön kivül, mely utóbbiak már most és rendszeres alkalmaztatásuak 230-ra fog rugni, kik fize-

tésben 158,180 frtot, lakbérben 39,200 frtot, egyéb illetményben 2600 frtot, összesen 199,980 frtot huznak. Bár ugyanannyi személy most is foglalkozik az adóhivatalokban, de igen nagy részök csak ideiglenes és nem kellően qualifikált.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

— **Az angol kisasszonyok** belvárosi, lipót-utczai leánynevelő-intézetében junius 27-én, kezdődnek az évzáró vizsgálatok s bezárólag junius 30-ig tartanak.

HÁZASSÁG.

— **Eljegyzések.** *Fischer* Márton dévaványai bérlő eljegyezte Békés-Sámsonból *Wolfinger* Lipót leányát, Bertát. — *Zsiros* Barna adóhivatali számtiszt e hó 19-én jegyezte el *Osváth* Katiczát, Osváth Jánosné leányát B.-Csabán. — *Kovács* Dániel lukafai földbirtokos eljegyezte *Kurcz* Lajos türjei fővadász leányát, Mariskát.

— **Esküvők.** *Baumann* Miksa a «Neues Pester Journal» munkatársa ma vezette oltárhoz a dohány-utczai izr. templomban Arnstein Herminát. — Dr. *Viola* Ignácz gelsei körorvos e hó 21-én vezette oltárhoz *Gross* Laurát, Gross Lajos dióskáli birtokos leányát. — *Singláry* Gyula államvasuti pénztárnok tegnap reggel vezette oltárhoz *Jancsó* Sándorné leányát Eleonorát.

GYÁSZROVAT.

Varga Lajos, a soproni ev. tanitóképző-intézet növendéke, meghalt Nemes-Ladányban e hó 15-én.

Kanti Horváth Lajos Szentesen e hó 17-én elhunyt. Halála általános részvétet keltett a köztiszteletben álló polgárnak, minthogy az ottani ipartestület alelnöke és a 48-as népkörnek huzamosabb idő óta pénztárnoka volt.

Vikolinszky Béla a szatmári kir. róm. kath. gimnázium nyugalmazott tanára e hó 19-ikén élte 53-ik évében elhunyt Munkácson.

TÁVIRATOK.

Fiume, jun. 26. (O. E.) *Sterneck* altengernagy, törzskarával együtt ma tette hivatalos látogatását a *kormányzónál*, ki azt nemsokára a hajón viszonozta, hol a szokásos diszlövésekkel fogadtatott. Holnap este a hajóraj tiszteletére nagy estély lesz a kormányzónál, melyre számos meghivás adatott ki.

Berlin, jun. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) *Vilmos* császár igen jól érzi magát: délelőtt fogadta *Hochberg* gróf intendánst és *Puttkammer* minisztert s délben megjelent a fogadóterem ablakánál.

London, jun. 26. A *Gazette* Viktoria királynő levelét közli, melyet a belügyi államtitkárhoz intézett, és melyben forró köszönetet mond ama lelkesült s megható fogadtatásért, melyben őt a lakosság, midőn a Westminster-apátsághoz ment, részesitette. E lelkesült fogadtatás azt bizonyitja, hogy a nép méltányolni tudja a hosszu ötven évi munkásságot és gondokat, mely hosszu időszakból 22 év különösen gondteljes vala, mert a királynőnek nélkülöznie kelle szeretett férjének védő karjait. Azon érzelmek, melyeket a fogadtatás őszintesége keltettek, erőt fognak adni a királynőnek, hogy sokszor nagyon is sulyos feladatának a jövőben is megfelelhessen.

Pétervár, jun. 26. *Gruics* szerb követ tegnap átnyujtotta a czárnak visszahivó levelét.

KÖZGAZDASÁG.

Bécs, jun. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) **Értéktőzsde.** A mai vasárnapi magánforgalom szilárd irányban folyt le, s csak csekély üzlet köttetett. Jegyeztek: Osztrák hitelrészvény 283.40. magyar aranyjáradék 102.05.

Bécs, jun 26. *Az osztrák-magyar bank állása* junius 23-án: Bankjegyforgalom 365.008,000 forint (— 1.383,000 forint), ezüst 141.621,000 forint, (+ 25,000 frt), arany 66,378,000 frt, (— 23,000 frt), devise-ek 13.084,000 forint, (— 64,000 frt,) váltótárcza 131.457,000 forint (+ 5.423,000 forint), lombardüzlet 25.521,000 forint (+ 609,000 forint), jelzálog-kölcsönök 94.441,000 forint (+ 3000 forint) záloglevélforgalom 88.148,000 forint (+ 89,000 forint.)

Berlin, jun. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A Berliner Mandelsgesellschaft a Lipcse mellett levő Haudnitz-féle sörfőzőt részvénytársasággá változtatta át négy millió márka alaptőkével.

Páris, jun. 25. (Esti terménytőzsde.) *Buza* folyó hóra 24.30 (= 12.19 forint), juliusra 24.30 (= 12.19 frt), julius—augusztusra 24.30 (= 12.19 frt), utolsó 4 hóra 23.75 (= 11.91 forint). *Liszt* folyó hóra 54.— (= 17.04 frt), juliusra 54.10 (= 17.07 frt), julius—augusztusra 54.10 (= 17.07 frt), utolsó 4 hóra 52.80 (= 16.68 frt). *Olaj* folyó hóra 56.25 (= 28.21 frt), juliusra 56.50 (= 28.33 frt), julius—augusztusra 57.— (= 28.62 frt), utolsó 4 hóra 58.— (= 29.09 frt). *Szesz* folyó hóra 43.75 (= 23.89 frt), juliusra 43.— (= 23.50 frt), julius—augusztusra 43.— (= 23.50 frt), utolsó 4 hóra 41.— (= 22.41 frt). Átszámitási árfolyam 100 frk vista = 50.15 forint.

Newyork, jun. 25. (Kabelsürgöny) Petroleum finomitott 70° Abel Test New-Yorkban juniusra 6⅝. Philadelphiában juniusra —. Liszt 3.50. — Piros őszi buza helyben 92 cent (= 8.88 frt), juniusra 92 cent (= 8.88 frt), juliusra 85⅝ cent (= 8.26 frt), aug.-ra 85½ cent (= 8.29 frt) 100 kilokint. — Tengeri 47. — Gabonafuvardij-imperial-quarterkint Eszak-Amerikából az angol kikötőkbe és az ezekkel egy magasságon fekvő kontinentális kikötőkbe 2½ cent (= 0.84 frt 100 kilokint).

Enquête a honvédség szükségleteinek szállitása tárgyában.

Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter elnöklete alatt ma a honvédelmi minisztérium palotájában értekezlet tartatott, melynek egyedüli tárgyát a honvédség bőrnemü-szükségleteinek miként való szállitása, illetőleg az a kérdés képezte: felbontassék-e a jelenlegi szállitóvállalkozóval, Bernfeld Mórral fönálló szerződés. Okot erre az országos ipartestületi értekezlet határozata alapján több szaktestületnek a miniszterhez intézett fölterjesztései adtak. Az értekezleten részt vettek *Gromon* Dezső államtitkár, *Cserhalmay* vezérhadbiztos, *Gozon* János ezredes a minisztérium képviseletében, *Sigmond* Dezső és *Gámán* Zsigmond a kolozsvári, *Strasser* Albert a temesvári, dr. *Király* Ferencz a debreczeni, *Steinacker* Odön a budapesti keresk. és iparkamara képviseletében; lovag *Falk* Zsigmond, *Gelléri* Mór az országos iparegyesület, *Königes* János és *Sztrényi* József a brassói keresk. és iparegylet képviseletében. Az értekezlet beható eszmecsere után abban állapodott meg, hogy a jelenlegi fővállalkozóval a szerződés 1889. végéig föntartandó, azonban a kellő adatok a kamaráknak és az orsz. iparegyesületnek rendelkezésére bocsájtandók, hogy ezek alapján e testületek az érdekelt körökkel érintkezvén és tárgyalván, a szállitásnak jövőre való netaláni deczentralizácziójára nézve a miniszternek idejekorán javaslatot tehessenek. A széles köröket érdeklő értekezlet lefolyásáról adjuk a következő tudósitást:

Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter megnyitván az értekezletet, üdvözli az egybegyülteket. A honvédségi bőrnemü szükségleteinek szállitására szerződésileg kötelezett fővállalkozó ellen — ugymond — a legutóbbi időben formális agitáczió indult meg s több szaktestület intézett e tárgyban a minisztériumhoz beadványt. Szóló szükségesnek tartotta e kérdésben a felszólaló testületek kiküldötteinek véleményét meghallgatni s azért hivta össze a mai értekezletet. Előre is kijelenti, hogy ő előtte a legfőbb érdek az, hogy a honvédségnek harczképessége soha, semmi körülmények közt fönnakadást ne szenvedjen; a minisztériumnak csak szállitóképes és versenyezni tudó vállalkozóval lehet dolga, a ki netaláni háboru esetén is a szükséges mennyiséget előállitani képes legyen. Szivesen számol a kisipar jogos követelményeivel, de csak akkor, ha ennek kielégitése mellett a honvédség, a készenlét és az állam érdeke rövidséget nem szenvednek. Kéri tehát az értekezlet tagjait, hogy a bőrnemüek szállitásának módozataira vonatkozó javaslataikat, vonatkozva a most érvényben levő szerződés felbontására, előterjeszteni sziveskedjenek.

Előzőleg felolvastatnak a debreczeni, temesvári és kolozsvári kereskedelmi s iparkamarák, a brassói keresk. és ipar-egylet és az országos ipar-egylet beadványai a bőrnemü szükségleteknek deczentralizácziója tárgyában. Az országos ipar-egyesület fölterjesztésében, hivatkozva az országos ipartestületi értekezlet idevonatkozó határozatára, kijelenti, hogy ez egyesület nem czélozza a szállitásoknak oly forma deczentralizáczióját, a mint ez a népfelkelési felszerelések beszerzésénél megkisérleltetett, hanem az ipar-egyesület védnöksége és felügyelete alatt az érdekelt szaktestületeknek (timárok, lábbeli készitő és szijgyártó iparosoknak) oly országos szövetkezete által óhajtja a jelenlegi rendszert pótolni, melynek a kereskedelmi jog alapján szervezett központi képviselete lenne hivatva a honvédelmi minisztériummal szerződni és szavatolni mindazon kötelezettségek szigoru betartásáért, melyekre a jelenlegi vállalkozóval kötött szerződés pontozatai kiterjednek.

Gelléri Mór teljes tiszteletben tartva a miniszter ama kijelentését, hogy előtte a honvédség harczképessége a legfontosabb, ama nézetének ad kifejezést, hogy ezt az érdeket senki sem kivánhatja figyelmen kivül hagyni. A kérdés az: lehet-e hazai kisipart az eddiginél nagyobb mértékben a szállitásokban részeltetni s miként? Erre csak az érdekelt szaktestületek meghallgatása s a módozatok tüzetes megállapitása után lehetne felelni. Kivánatosnak tartja tehát, hogy az iparegyesület által kontemplált szövetkezet létesitésére nézve a hazai kereskedelmi s iparkamarák, az érdekelt ipartestületek bevonásával, együttesen részletes javaslatot dolgozzanak ki s addig, mig e tárgyalások akár az iparegyesület, akár valamely hazai kamara vezetése mellett, befejeztetnek s a tüzetes előterjesztés a miniszter elé kerülhet, a fővállalkozóval most érvényben levő szerződés fönntartandó s a fővállalkozó arra volna kötelezendő, hogy miként eddig, ugy ezután is a hazai kisipart méltányos arányban részesitse a szállitásokban.

Lovag *Falk* Zsigmond minden tekintetben hozzájárul az előtte szóló nézetéhez, ő is méltányosan szeretné kielégiteni a kisipar érdekeit, de ma már a kis- és nagy ipar között nehéz a szigoru határvonalat megvonni. S a kisipar igényei csak is addig terjedhetnek, a meddig a honvédség készenlétének és ez által az államnak érdekei rövidséget nem szenvednek. A fővállalkozóval való szerződés fönntartását 1889-ig szintén óhajtja s csak, ha eddig a kisipart magába foglaló oly szervezetü konzorcziumok keletkezésére nézve nyujtanának az előtte szóló által érintett tárgyalások lehetőséget, melyeknek megbizhatósága és szállitóképessége kétségen felül állana, tartaná a kis-ipar érdekeit szélesebb körökre kiterjedőleg is kielégitendőnek.

Sigmond Dezső (Kolozsvár) köszönetét fejezi ki a miniszternek, hogy a mai értekezlet által alkalmat adott e kérdést tisztább világitásba helyezni. A jelenlegi szállitási szervezetből kiindulva azt hiszi, hogy lehetséges volna a szállitásoknak deczentralizácziója. A bőrnemü felszereléseket eddig is a kisiparosok készitették. Bernfeld volt a központi fővállalkozó, az ő személye nyitotta a garancziát a vele szerződő miniszternek, a kivel szemben ő volt a felelős, de Bernfeldnek a munkát a kisiparosok szállitották. Nem szükséges tehát, hogy a miniszter a kisiparosokkal szerződjék, hanem kivánatos, hogy vidékenkint konzorcziumok alakuljanak. E konzorcziumok nyujtsanak a miniszternek garancziát az elvállalt munka teljesitésére nézve s a legalkalmasabb módon vonják érdekbe az illető vidék munkaképes iparosságát. Ha az ország több alkalmas központján sikerül ily konzorcziumokat létesiteni, e rendszert épen hadászati szempontból biztosabbnak tartja, mintha az egész szállitás *egy* vállalkozó kezében van központositva. Szükségesnek tartja a módokat megkisérteni ily versenyképes konzorcziumok megalakitására, de nem óhajtja ezeket egy központi kalap alá vonni, mert ezáltal ismét nehézkes apparátust alkotnánk. Az alkalmas vidéki központok szerint alakitandó konzorcziumok legyenek teljesen önállóak. A népfölkelési fölszereléseknél az erdélyrészi iparosok mögött a közművelődési egylet állott, de ez csak az utat törte meg a szállitások deczentralizácziójára nézve; a kamara is csak erkölcsileg támogathatná az ily szövetkezeteket, s igy könnyithetné ezek létesülését: de különben ezeknek önálló vállalatoknak kell lenni, megfelelő szervezettel. Tudomása szerint a kolozsváriak, esetleg a brassaiakkal együtt hajlandók volnának ily konzorcziumot létesiteni s az ehez szükséges tőkét előteremteni. Tudni kellene tehát, hogy mire vállalkozhatnának ezek, mily föltételek mellett s ha ez tudva van, a tömörülés rövid idő alatt megtörténhetnék.

Cserhalmay Ferencz vezérhadbiztos reflektálva arra, hogy mennyi munkára számithatnánk az igy létesülő konzorcziumok, fölemliti, hogy a miniszter a mostani szerződés szerint az évenkint kiadandó mennyiség meghatározására nincs kötelezve. Igy például 1884-re a fővállalkozó mindössze 30,000 frt áru bőrnemüek készitésére kapott megbizást, 1885-ben 45,000 frt értékü bakancs, 42,000 frt értékü egyéb bőrnemü készült; 1886-ban 61,000 frt értékü bakancs és 44,000 frt értékü bőrnemüek; 1887-ben (rendkivüli szükséglet) 74,000 frt értékü bakancs és 42,000 frt értékü bőrnemüek készültek. Ha tehát a maximumot t. i. 100,000 frtot számitunk évenkint, a legjobb esetben föltehető, hogy ennek 25%-je tiszta haszon. Ez egy vállalkozót, a kinek nagy beruházásokat fölemésztő telepe van, talán fönntarthat, de ha ez a nyereség több konzorczium között oszlik meg, akkor egyre oly csekélység jutna, melyért alig volna érdemes ily konzorcziumokat alakitani, s ha igen, a haszon ekkor is jó részben a konzorcziumoknak s csak kisebb részben jutna az ezeknek dolgozó iparosoknak. Különben a szükséget 1888-ra már fedezve van s mivel különben is nagy készletek halmozódtak össze — több mint félmillió bakancs áll rendelkezésre — alig hiszi, hogy a legközelebbi években bakancsokat nagyobb számban lehetne megrendelni s igy a most alakulandó konzorcziumok tulajdonképpen munkára való kilátás nélkül létesülnének. A mi pedig a mostani fővállalkozót, Bernfeld Mórt illeti, a beadványokban felhozottak ellen mindenek előtt azt jelenti ki, hogy B. a bőrnemüeket hazai gyárakból fedezi s csak akkor és annyiban fordul külföldiekhez, a mennyiben nálunk nem kapható minőségü bőr, vagy ha rendkivüli esetben és gyorsan nagymennyiségü bőr beszerzéséről van szó. A fővállalkozó állandóan harmincz alvállalkozónak ad munkát; ezeknek az anyagot készen kiadja s ezt az alvállalkozók a meghatározott munkabér mellett varrják meg. Ez alvállalkozó kisiparosok eleinte nem kifogástalan munkát szállitottak, de lassankint belejöttek a gyakorlatba s most oly jól dolgoznak, hogy a fővállalkozó két hó alatt több mint 48,000 pár bakancsot képes beszállitani. A fővállalkozó felelős minden hibáért; a mostanában, a népfelkelési szükségletek fedezése alkalmával beszállitott czikkek sem voltak kifogástalanok, de az ujoncz-iparosok is belejönnek a munkába, megfelelő gyakorlat után. E begyakorláson kivül azonban még egyébre is van szükség. A mostani fővállalkozónak 400,000 frt értékü anyaga van felhalmozva; telepe megfelelő gépekkel van ellátva, műhelyei kizárólag e szállitásokra berendezve s e nagy invesztícziók mellett e telep a szükebb években csak ugy tudott exisztálni, hogy más testületek számára (csendőrség stb.) is szállitott bőrnemüeket. Ilyformán berendezett vállalatot tehát — nézete szerint — egyszerüen mellőzni nem lehet.

Fejérváry báró szintén kiemeli, hogy Bernfeld, ki régóta szállitja a honvédség bőrnemüszükségleteit, mint maga is meggyőződött, nagy műhelylyel bir, mely jól van fölszerelve és versenyképes. Addig tehát, mig más, ugyanily garancziákat nyujtó telep létesitése felől meggyőződést nem szerez, a mostani szerződést felbontani annál kevésbbé lehet — mert nincs kizárva az a lehetőség, melyet minél távolabb óhajtana látni — hogy egy esetleges háboru esetén a szállitásokat tetemesen fel kell emelni. Az állam érdeke azt kivánja, hogy ily garancziákat nyujtó telepet a minisztérium ne bocsásson ki kötelezettsége alól mindaddig, mig annak helyét pótolva nem látja. Ha az iparosok ily telep létesitésére szövetkeznének s neki a szállitóképességre nézve a megfelelő garancziákat nyujtják, ő kész lesz e törekvést támogatni, de addig nem bocsáthatja ki az obligóból azt a közeget, mely mellett a honvédség készenlétére nézve teljesen nyugodt lehet.

Szterényi József (Brassó) a vezérhadbiztos által előterjesztett adatok után azt hiszi, hogy a mostani fővállalkozóval kötött szerződést ennek lejártáig, 1889-ig fenn kell tartani; ez ideig a vidéki iparosok szervezkedjenek s készitsék elő az alkotandó konzorcziumokat. A fővállalkozónál pedig addig is oda kellene hatni, hogy ez az ország iparosait a szállitásakban megfelelő arány szerint részeltesse.

Steinacker Odön szintén pártolja a szállitási rendszer megváltoztatását, de ezt rögtön keresztülvinni nem lehet, mert a dolog nincs előkészitve. A most előterjesztett adatokból látszik, hogy a kisiparosok meglehetős illuziókat táplálnak a szállitások értékére nézve és ha mindent megkapnának, a mit kivánnak, akkor is keserü csalódás érné őket. A mostani fővallalkozó ellen sok a panasz, da ezek meglehetősen alaptalanok. Bernfeldnek is vannak érdemei. O előtte volt ugyan szintén vállalkozó, de ez a szükségletet külföldön szerezte be; a B. által képviselt mostani rendszer tehát mindenesetre haladás, mert ő jól és olcsón dolgozik. Ha az a nyereség, melylyel a mostani vállalkozi beéri, 20 részre oszlik, netalán létesülő 20 konzorczium között, akkor az semmire redukálodik. Mindezek előrebocsájtása után szóló a szállitások deczentralizácziója mellett nyilatkozik nemzetgazdasági és szocziális szempontból, mert nem óhajtja az ipari proletáriátust szaporitani; de a deczentralizácziót is a védképesség teljes figyelemmel tartása mellett óhajtja keresztülvinni. A mai rendszer a honvédelmi minisztériumnak talán kényelmesebb, mert most egy, később pedig több vállalkozóval volna dolga. Előbb-utóbb azonban mégis a rendszerváltozásra kell gondolni. Most a szerződést semmiesetre sem kell felmondani, de oda kell hatni, hogy annak lejártával versenyképes konzorcziumokkal mint konkurrensekkel állhassunk szembe. A fővállalkozó telepét tartsuk fönn a honvédség érdekében. A mai viszonyok között, mikor az európai láthatár még kissé borusnak látszik, a rendszert veszély nélkül megváltoztatni nem szabad. Erre csak a legnagyobb béke idejében lehet gondolni. Addig a deczentralizácziót elő kell késziteni s ha ez előkészités mellett meg lesznek a garancziák arra nézve, hogy a rendszert sikerrel lehet az óhajtott értelemben megváltoztatni, akkor talán a szerződés lejártával idején lesz a most felmerülő kivánalmaknak megfelelni.

Cserhalmay interpretálni óhajtja a deczentralizáczió eszméjét. Most egy vállalkozóval van dolgunk, később talán két-három konzorcziummal, mert többet — tekintve a kiosztható munka, tehát a vállalat csekélységét — alakitani aligha lehet. De e nehány konzorczium létesülésére nézve is csak akkor lehet a kalkulust megcsinálni, ha a kamaráknak meg van a tájékoztató anyag, ha embereiknek felvilágositást nyujthatnak arra nézve; mit kaphatnak, mire vállalkozhatnak, mi a kötelezettségük, mi a várható hasznuk. Szükségesnek tartja tehát ez anyag egybeállitását.

Strasser Albert (Temesvár) előtt is a legfőbb elv a hadászati szempont, a teljes biztonság és megnyugvás minden eshetőségre nézve. Ezt semmiféle rendszerváltozásnál figyelmen kivül hagyni nem lehet. A mi a deczentralizácziót illeti, ez meg van most is. Most egy közvetitő által jut a munka az ország iparosai közé, később talán 3—10—20 konzorczium utján. Hosszabban ismerteti tapasztalatait, melyeket a népfölkelési szükségletek fedezése alkalmával tett, és sajnálja, hogy nem tudta az érdekelteket rávenni az ezekben való részvételre. Addig, mig a viszonyok e tekintetben nem javulnak, alig lehet kielégitő rendszerváltozást keresztülvinni. Mielőtt azonban a mai rendszeren változtatnánk, szükséges ama körök informácziója végett, melyeknek részvételére számitani vélünk, az érintett anyagnak összeállitása és a tájékozás megadása. A mai viszonyok között a szerződés felmondása nem opportunus, és az uj szállitási rendszer csak akkor érvényesülhet, ha az biztositékot nyujt egyfelől a harczképesség teljes megóvása, másfelől a vállalkozók szoliditása, pontossága és szállitóképessége felől. Kéri tehát mindenekelőtt az emlitett adatok összeállitását és a kamarákhoz való beküldését.

Gámán Zsigmond (Kolozsvár) ha a vezéri-hadbiztos által előterjesztett adatokról előbb lett volna tudomása, más eszmékkel jött volna az értekezletre. Régóta sürgetik a hazai iparnak a szállitások körül nagyobb mértékben való részeltetését; a közlekedési miniszter is dicséretes kezdeményezést tett e tekintetben és összeállitotta amaz anyagok és czikkek jegyzékét és mennyiségét, melyekre a vasutaknak szüksége van. Ily összeállitás szükséges a honvédség szükségleteire nézve és pedig nem csak a jövőre, hanem a multra vonatkozólag is, hogy iparosaink következtetést vonhassanak abból a jövőre, hogy képet alkothassanak reményeikre nézve is. A lehetőséget mindenesetre meg kell teremteni arra nézve, hogy a vidék is részt vegyen a szállitásokban és e tanácskozások, ez eljárás egyöntetü kell, hogy legyen akár vezesse azt az iparegyesület, akár pedig valamely kamara. Fölveti továbbá azt az eszmét, nem lehetne-e a létesitendő konzorcziumokat — tekintve a honvédség csekélyebb szükségletére — egyuttal a *közös hadsereg* bőrnemü szükségleteinek részbeni fedezésére való tekintettel szervezni?

Király Ferencz (Debreczen) a beküldendő adatok alapján az eljárás könnyebb lesz, mert tisztább világitásban látják az érdekeltek az ügyet. Szükségesnek tartaná azonban, ha a miniszter a kamarákat direkte felhivná arra nézve, hogy a konzorcziumok létesithetésére nézve közöljék vele véleményes javaslataikat.

Sigmond Dezső szintén azt hiszi, hogy a közzéteendő adatok felvilágositólag fognak hatni az iparosokra, a kiknek végre alkalmuk lesz konstatálni azt: van-e okuk a mostani rendszerrel elégedetlenkedni vagy nem? Ha igen, használják fel az időt konzorcziumok szervezésére, tömörülésére. Ha erre a honvédség szükséglete nem elég ok, gondoljanak a közös hadsereg szükségletére is. S e tárgyalásokat ugy kell előkésziteni, hogy azok eredményéhez képest kellő időben lehessen az uj pályázatot kiirni.

Gromon Dezső államtitkár szintén hangsulyozza, hogy a szállitások körül a legmesszebb menő garancziákat kell első sorba helyezni. El kell készülve lenni arra, hogy semmi szállitani való sem lesz, s el kell készülve lenni rendkivüli tömegek szállitására. Ehez képest kell a telepet berendezni, az anyag készletet szervezni stb., hogy a honvédség harczképessége minden körülmények között megóva legyen.

Többek felszólalása után végre *Fejérváry* Géza báró reasumálva a hallottakat, örömmel konstatálja, hogy a dolog érdemére nézve az értekezlet tagjai között nézeteltérés nincs. A hallottakból azt vette ki 1., hogy az értekezlet a most érvényben levő szerződés felmondását időszerünek és czélszerünek nem tartja; 2. elismertetett, hogy a kisiparosok nagyobbmérvü részvétele csak is szállitóképes és minden tekintetben garancziát nyujtó konzorcziumok által lehetséges; 3. a kereskedelmi s iparkamarák és az országos iparegyesület foglalkozzanak időközben ily konzorcziumok létesitésének előkészitésével; a maga részéről erre nézve felhivást nem bocsájt ki, mert elegendőnek tartja, ha 4., ha a szükséges adatok egybeállitása után ez adatokkal együtt a mai értekezlet jegyzőkönyve a kamaráknak és az iparegyesületnek beküldetvén, ezek saját iniczitiavájukból foglalkoznak ez ügygyel s alkalmas időben javaslataikat hozzá beküldik. Miután még a jegyzőkönyv hitelesitésére Steinacker, Gelléri, Strasser és Király urakat felkéri, köszönetet mond az értekezlet tagjainak megjelenésükért s azt berekeszti.

Az értekezlet nevében *Sigmond* Dezső mondott köszönetet a miniszternek e tanácskozmány egybehivásáért s annak tapintatos vezetéseért, mire az ülés véget ért.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

* **A Szittyó-tavasér vizeinek levezetésére** alakitandó társulat ügye nagy izgatottságra és viharos ülésekre ad okot a Pestmegye pesti és solti járásának érdekeltsége körében. A kérdés azon fordul meg, hogy megalakittassék-e a társulat, vagy ne, s az izgatottságot az szüli, hogy a társulatot alakitani akarók, bár kisebbségben vannak, bár az egész területen valamennyi község és az egyes birtokosoknak is legnagyobb része ellenük van, czéljukat minden áron el akarják érni, pedig a vizjogi törvény csak akkor engedi meg az alakulást ha *erre nem erőszakolt*, nem meghamisitott, de igazi többség van. Az erőszakoskodók élén áll Földváry Mihály alispán ur a kulturmérnökökkel, a ki már a mult — f. é. junius 5-én tartott ülésen nem engedte, hogy az érdekelt birtokosok törvényadta jogaikkal élve, elnököt válaszszanak, hanem már ekkor megválasztotta magát elnöknek, a mit óvás mellett még csak elnéztek volna a tagok, ha mint elnök is vissza nem él jogaival. Látván ugyanis, hogy az alakulni akarók nagy kisebbségben vannak, az alakulásra összehivott gyülést szavazás előtt minden indok nélkül megszakitotta és azt a mai napra tüzte ki. Ismét számosan jöttek össze a tagok és most már erélyesen hivatkozva a törvényekre, csaknem egyhangulag sürgették az elnök választását, a minek az alispán a ma tartott gyülésen ellene szegült. Haszontalanul olvasták szakaszonként az alispán fejére oly jogtudósok, ügyvédek, mint Szivák Imre képviselő, Benkő Kálmán, Tavaszy Antal, Nemes Nándor gr., Tomori és többen a vizjogi törvényeket és miniszteri rendeleteket, melyek szerint az alispán csak azért van az alakuló gyülésen jelen, — ha ugyan jelen van — hogy ott a gyülés törvényes menete fölött őrködjék; de a gyülésnek hivatalból nemcsak nem elnöke, de a tárgyalásokba, ha csak nem érdekelt birtokos, beleszólása sincs. Mind hiába volt ez a kapaczitálás és a gyülés általános óhajtásának sokszori felhangzása. Az alispán nem engedte az elnöki széket, melyet önhatalmából foglalt el másnak átengedni egy óra hosszáig vonakodott. Végre látván, hogy konokságának hatása nincs, egy óráig tartott küzdelem után a gyülést feloszlatva, odahagyta. Botrányos volt az ülés azért is, a min mindenki megütközött, mert a kulturmérnökök, hogy a többséget kicsinálhassák az eddigi tervezetből, egész községeket, városokat — 10,000 hold területet — kihagytak. A gyülésen egymást érték az izgatott jelenetek s annak lefolyása olyan viharos volt, minőre példa nincs a megyeházán megtartott ülések történetében.

Az ügy kezdetéről, annak mai állásáról az *O. E.* a következő tudósitást adja:

Rendkivül zajos gyülésnek szinhelye volt ma Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye közgyülési terme. A megye területén levő «Szittyó-ér» és környékén elterülő belvizek lecsapolása kérdésében gyültek össze az érdekeltek nagy számmal. Legnagyobb érdekelt a cs. és k. család ráczkevei uradalma 15,000 holddal, Coburg herczeg és többen szintén nagy területekkel; a tervezet szerint összeirt érdekeltségi egész terület mintegy 65,000 holdat tenne. Az előkészitő intézkedések megtétele után a megye alispánja törvényes jogánál fogva f. é. junius hó 5-dikére hivta össze az érdekeltek alakuló közgyülését, hogy az ott beadandó szavazatok döntsék el a kérdést, vajon a birtokarány szerint veendő törvényes többség a társulatot megalakitani kivánja-e vagy nem. Már hónapok óta izgatottságban tartja ez ügy a megyének érdekelt alsó járásait, a kisbirtokosok előleges megkérdezése alkalmával az érdekelt községek, talán egyetlen egynek kivételével, határozattan ellene nyilatkoztak a tervnek, mely az óriási tőkefektetés és bizonynyal igen nagy (de megközelitőleg sem kimutatott) évi teher mellett kizárólag technikai alapon mozogva, azt a legfőbb kérdést, hogy a vidék birtokosai egyenként és csoportonként mi hasznot remélhetnek e tervből gazdasági vagyis talajjavitási tekintetben, teljesen mellőzte s a terv készitőjét, a kir. kulturmérnökséget erre vonatkozó határozott adatok gyüjtésére és előterjesztésére birni s igy az e tekintetben felmerült kétségeket és ellenmondásokat elenyésztetni semmikép sem lehetett.

Ily körülmények között a f. évi junius hó 5-én összehivott közgyülés nagy többsége a tervnek és igy a társulattá alakulásnak ellene volt, illetve a megalakulás mellett törvényes többség távolról sem lett volna elérhető. A közgyülésen az elnöki széket a megye alispánja foglalta el, ki midőn a tárgyalás menetéből meggyőződött arról, hogy a terv többséget nem nyer, a megye főispánjának nyilt támogatása mellett, a nélkül, hogy a közgyülést e fölött nyilatkozásra és szavazásra bocsátotta volna, azzal az alispáni hatósági határozattal szakitotta meg a tanácskozást, hogy a társulat megalakulása fölött beszedi ezt a közgyülésen megjelentek szavazatait, de a szavazást nyitva tartja f. é. junius hó 16-áig, sőt az akkor folytatólag tartandó közgyülésen is. A megjelentek nagy indignáczióval távoztak a közgyülésről, ekként mellőzve látván hatalmi szóra és erőszakkal a közgyülésnek kétségbe nem vonható határozó jogát. A terv keresztülvitelét erőszakolóknak szükségök volt a szavazás nyitvatartására és elhuzására, mert közbe estek az orsz. gyül. képviselői választások, melyekre nézve sokan, igen nagy területekkel, tartózkodtak a tervet ellenző községek szavazatai ellenére igennel szavazni, mig ezen feszélyezettségük junius 26-áig megszünt. Még igy sem sikerült volna a terv mellett többséget összehozni. Azonban a kulturmérnökség ez idő alatt egy ujabb kimutatást készitett, melyben 10,000 holdat egyszerüen kitörült a belvizes területből, hogy igy a terv mellett megkivántató abszolut többség hold számát kisebbre tegye s még igy is a terv melletti szavazatok csak 1000 holddal multák felül az ellenszavazók holdszámát.

Ily hallatlan eljárással szemben a f. hó 26-án összegyült érdekeltek mindenekelőtt kifogást emeltek az ellen, hogy a gyülésen az alispán elnököljön, kimutatván a törvényből a vizjogi törvény életbeléptetése végett kiadott miniszteri rendeletből, hogy az alakulásra összehivott közgyülésen elnökösködni az alispánnak nincs joga, sőt hogy elnökösködni voltaképen nem is lehei. Jelen lehet a gyülésen, mint a szabály mondja, és kötelessége a közgyülés jegyzőkönyvén hatóságilag igazolni, hogy a gyülés törvényszerüen folyt le s a határozatok jogszerüen hozattak, addig törvényes ellenőre a gyülésnek, tehát a gyülés elnöke müködésének is, ennélfogva a két tisztet személyében nem egyesitheti. Erre azonban az alispán kijelentette, hogy az elnöki széket nem hagyja el, sőt a szavazatokhoz képest a megalakulást alispáni határozattal fogja kimondani. Az érdekeltek azonban a törvény és a miniszteri rendeleten alapuló joguktól el nem térve, kijelentették, hogy az alispán elnökösködése alatt a közgyülést megnyitni nem engedik, határozó jogukról le nem mondanak. Az e fölött kifejlett éles vitának eredménye az lett, hogy az alispán kénytelen volt a gyülést feloszlatni, mely ezután az eljárással elégedetlen birtokosokat, tehát a gyülés nagy többségét magába ölelő értekezletté alakult át. Az értekezlet elhatározta, hogy a történtekről memorandumot készit s azt a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minisztérium elé terjeszti, s ebben ki fogja fejteni, hogy mily elvek alapján véli a tervet ujabb átdolgázás után felvehetőnek.

* **A herendi porczellángyár-részvény-társaság** ma délelőtt a földmivelési minisztérium tanácstermében *Matlekovics* Sándor államtitkár elnöklete alatt rendkivüli közgyülést tartott, a melyen az igazgatóságba megválasztattak: *Falk* Zsigmond lovag és *Festetich* Tasziló gr.; a felügyelő bizottságba: *Lederer* Sándor és *Adler* Mór.

KERESKEDELEM ÉS TŐZSDE.

** **Opczió magyar papirjáradékra.** A Rotschild-csoport tegnapelőtt ismét 6½ millió forint névértékü magyar papirjáradékra gyakorolt opcziót. Ez az utolsó részlete annak a 46 milliónak, melynek átvétele végett a magyar kormány ez évi márcziusban kötött szerződést a társasággal. Az összegből a csoport a márczius 28-án kötött szerződés alapján 20 milliót azonnal átvett 86-os árfolyamon: a többire nézve pedig oly szerződést kötöttek, hogy a csoport nemcsak opczióra kötelezte magát, hanem általában arra, hogy az összeg átvétele alól csak ha bizonyos, a szerződésben körülirt események bekövetkeznek, oldassék fel. A szerződést ugyanis abban az időben kötötték, midőn a levegő tele volt puskaporszaggal, de az események, melyektől tartottak, szerencsére nem következtek be, s a csoport a kibocsátás második felét három részletben vette át: az első részletet április 13-án, a másodikat junius 6-án és a harmadikat tegnapelőtt. A most átvett 3½ millióval kerek 318 millió forint összegü magyar papirjáradék van forgalomban.

** **Panik a newyorki tőzsdén.** Newyorkból tegnapi kelettel jelentik: A newyorki tőzsdén tegnap hirtelen panik állt be, mely muló, de igen akut volt. Tulajdonképen semmi alapos ok nem volt, mely miatt az árfolyamoknak esni kellett, de mindenféle hirek, mint Gould halála, egy bank zavarai, erős nyomást gyakorolak a vasuti részvényekre. Délután nagy czégek jelentékeny tételeket vásárolván, a panik megszünt.

BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE.

— Junius 26. —

Értéktőzsde.

Az értéktőzsde ma teljesen üzlettelen volt, ugy, hogy egy kötés sem jött létre.

NAPIREND: junius 27-én.

Naptár: Hétfő. — Róm. kath.: László király. — Prot.: László. — Görög-orosz: (jun. 15.) Amosz próféta. — Zsidó: (thamuz 5.) — Nap kél 4 ó. 5 p., nyug. 8 ó. — Hold kél 10 ó. 49 p. d. e., nyug. 11 ó. 53 p. éjjel.
Igazságügyminiszter fogad d. u. 5—½7.
Horvát miniszter fogad d. e. 10—d. u. 2.
A magyar tudományos akadémia összes ülése (utolsó a szünidő előtt) d. u. 5 órakor.
A fővárosi gazdasági és pénzügyi bizottság ülése d. e. 10 órakor a régi városháza tanácstermében.
A budapesti kereskedelmi és iparkamara közös ülés d. u. 4 órakor.
A ferenczvárosi társaskör társas-vacsorája Prückler László névnapjára.
Női kézimunka-kiállitás az orsz. nőiparegylet ősz-utczai iskolájában d. e. 9-től d. u. 6.
A kereskedelmi muzeum a városligeti iparcsarnokban d. e. 10—12 és d. u. 4—7.
Üvegfestészeti kiállitás Kratzmann Ede műtermében (a füvészkert mellett) egész nap, dij nélkül.
Történelmi arczképcsarnok a budai várbazárban nyitva d. e. 9—12.
Nemzetközi panoráma Andrássy-ut 28. sz.
Vörös-kereszt-egylet Erzsébet-kórháza (Buda déli pályaudvar közelében) megszemlélhető naponkint d. e. 10—11½ óra között.
Nemzeti muzeum: állattár d. e. 9-től d. u. 1-ig.
Iparművészeti muzeum az Andrássy-uton d. e. 9-től d. u. 1-ig.
Gazdasági és tanszermuzeum a Köztelken d. e. 10—12 és d. u. 2—6 óráig.
Orsz. tanszermuzeum a budai állami tanitóképezde épületében d. e. 9—12 és d. u. 3—6.
Müszaki iparmuzeum a kerepesi-uton (Beleznay-kert) nyitva van d. e. 9-től d. u. 1 és d. u. 3—5.
Egyetemi füvészkert az üllői-uton d. e. 8—12 és d. u 2—6-ig.
Akadémiai könyvtár d. u. 3—7.
Muzeumi könyvtár d. e. 9-től d. u. 1-ig.
A magyar országos panoráma (városliget, volt kiállitási terület) nyitva áll naponkint reggeli 9 órától este 10 óráig.
Állatkertben nagy czirkusz-előadás d. u. 6 órakor. Belépti dij 30 kr.
Svábhegyre fogaskerekü vasut indul félóránkint; az Eötvös villában czigányzene.
Margitsziget. Gőzhajók félóránkint. — Jó czigányzene naponkint; csütörtök, szombat, vasárnap d. u. katonazenekari hangverseny.

Felelősszerkesztő: **Csávolszky Lajos.**

NYILT-TÉR.

Alulirottak mély keserüdett szivvel és kifejezhetetlen fájdalommal jelentik, hogy hőn szeretett felejthetetlen fiuk, illetőleg testvérük, sogoruk, unokaöcscsük,

Dr. REINITZ ADOLF

köz- és váltó ügyvéd, több tudományos intézetek tagja, az «Isten segély» egylet elnöke stb.,

folyó hó 25-én d. u. 5 órakor becsülettelte életének 43 évében jobb létre szenderült.

A boldogultnak hült tetemei **f. hó 27-én hétfőn délután 3 órakor fognak mérleg-utcza 9 számu** lakásából az izraelita sirkertbe örök nyugalomra áttétetni.

Béke poraira!

Özv. **Reinitz Carolina** szül. **May** anyja, **Reinitz József**, **Reinitz Samu**, **Reinitz Tivadar**, **Reinitz Jaques**, **Reinitz Gyula** fivérek, **Reinitz Rósa** szül. **Bing**, **Reinitz Hermina** szül. **Zwack**, **Reinitz Zsófia** szül. **Schenk** sogornők. **Dr. Reinitz Ign.**, **May Ferencz** nagybátyák. Özv. **Eisler Rósa** szül. **Reinitz**, **May Henriette** szül. **Jerusalem**, **Reinitz Paulina** szül. **Reinitz** nagynénék. 2308

200,000 forint nyerhető már julius 1-én egy

Bécs városi igérvénynyel á 2¼ frt és 50 kr. bélyeg.

Váltóház-részvénytársaság 2280

csak Bécsben Wollzeile Nr. 10. **A „MERCUR"** csak Bécsben Strobelgasse Nr. 2.

SZINHAZAK ÉS MULATSÁGOK.

NEMZETI SZINHÁZ
Julius 31-ig zárva lesz.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Julius 31-ig zárva lesz.

NÉP-SZINHÁZ.
Julius 22-ig zárva lesz.

KRISZTINAVAROSI SZINKÖR.
Budapest, junius 27-én.
F. Gönczy M. felléptével:
Harmadszor:
NANON, az arany bárány csaplárnéja.
Vig operette 3 felvonásban.
Személyek:

XIV-ik Lajos	Szirmai I.
Maintenon	Lénárdné
D'Aubigné	Zajonghi
Ninon	H. Fratta V.
Frontenac	Imreiné
Houliéres gr.-nő	Latabárné
Marsillac	Gyöngyi
Hector	Hatvani
Patin Nanon	Pajor E.
Mathieu	Sombegyi
Bertram	Hevesi
Jerome	Kiss
Pierre	Boronkai
Jean	Zsombár
Theresa	Németh A.
Lisette	Lévay I.
Marion	Horváth
Fulbert assz.	Szabóné
Armenonville	Sombegyiné
La Platre	Dezséri
Gazton	F. Fönczy M.
Ezreddobos	Szinai

Kezdete 7 órakor

VILLA BELLEVUE

Ma, hétfőn junius 27-én

Siemens Róbert

orosz büvész és antispiritista előadása.

Legutóbb a **szultán**, az **orsz. czár** s az **angol udvar** előtt, valamint Párisban tartott előadásai alkalmával dicséreteken kivül érdemrendeket is kapott. 230

Első fővárosi orpheum

Nagymező-utcza 17. sz. 1726

Ma fellépnek a kedvelt duett-énekesnők *Margot testvérek* és *Róger Elsa* k. a. *Nansi Valéria* k. a. német bravour énekesnő. Fellépnek továbbá *Brothers Huline* zene parodisták. *Vilson Toni és Adolf*, nyujtóművészek *Becker* tornaművész család. *Aman Lajos* ur, elsőrendü jellemszinész. Miss *Konstantin*, az idomitott 10 kakadujával. *Engler* kisasszony német dalénekesnő és *Schenk Márton*, ének-komikus.

IDŐJÁRÁS, junius 26. regg. 7 órakor.

Áttekintése a mai időjárásnak:

Európában: A depresszió (754—756) Oroszország nyugoti részében, a nagy légnyomás (763—765) délen és nyugaton van. Az idő Közép-Európában derült, száraz, meleg.

Hazánkban: Északnyugatias és keleties mérsékelt szelek mellett, a meleg keveset változott, a légnyomás északnyugaton jóval kisebb lett. Az idő többnyire csendes, derült, meleg. A meleg reggel délnyugoton 19—21, a Kárpátok vonalában pedig 14 foknyi volt.

Kilátás a jövő időre:

Hazánkban: Délkeleten derült, északnyugaton változó, meleg időt várhatni, itt-ott zivatarral.

Közlekedési utmutató.

Megjelent legutóbb az Egyetértés junius 25-diki számában.

Ezen hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betükből 2 krajczárral, s compact betükből szedve 4 krajczárral fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal ingyen. Czimmel ellátott hirdetések minden egyes közlése után még 30 kr. bélyegilleték is fizetendő.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel a válaszra szükséges levélbélyeg vagy levelezőlap beküldetik, és a hirdetés alatt álló szám közöltetik.

Hedvignek
20. és 23-án vevény mellett két levele ment. 996. 1613

Eladás.

1954 Használt és uj tüzmentes és betörés elleni **pénzszekrények** **legolcsóbban** kaphatók a bécsi pénzszekrény gyári raktárban, Budapest, **u.-korona-utcza 3.**

Két ruganyos matracz még használatban nem volt, jutányos áron eladó. Hol? megtudható a kiadóhivatalban. 3607. szám alatt.

100 darab **négy éves** és **100 darab három éves** jó állapotban lévő **tinó** (ökör) **eladó** a gróf Béldi Kálmán Kolozsmegyében fekvő Báldi birtokán. Értekezhetni tulajdonossal vagy Leeas Isidor megbizottjával Báldon, u. p. Kis-Sármás. 2276

1 millió darab I. rendü falitégla jutányos áron **eladó.** 1616

Egy kisebb bolt-ajtó **fölé használt napellenző jutányos áron eladó.** Hol? megtudható a kiadóhivatalban. 3621

Eladó
500 db beállitani való ürü 300 db kitünő faju anyajuh, ugyanott 400 mmázsa legjobb minőségü széna. Hol? megmondja a kiadóhivatal. 1609

Egy 26 ezer lakossal biró nagy forgalmu városban, teljesen berendezett **vendéglő** olcsó béren, külön korcsmai helyiséggel, s több vendégszobával, kerttel, kuglizóval, gőzfürdővel összeköttetésben, és a népkert tőszomszédságában, dohánybeváltási hivatallal szemben, családi körülmények miatt azonnal átvehető. Bővebb felvilágositást ad a kiadóhivatal. 1601

Albertfalván
(Sachsenfeld, Buda közvetlen közelében) az ottani 34. számu **uri lakház eladó**, esetleg rövid időre kibérelhető. Értekezhetni dr. Szabó József ügyvéd urnál Muzeum-körut 15. 1590

Nyakkendők
1 darab tiszta selyem nyakkendő 1 frt 20 kr, 12 db finom gallér 1 frt 80 kr, 1 finom ing 1 frt 50 kr, egy pár férfi harisnya 20 kr, 1 halcsont füző 2 frt. Leveleket kérek **Schwarcz A.**, nyakkendő- és fehérnemü-gyárához II. nagymező-utcza 14. sz. alá intézni.

INGYEN
és bérmentve küldöm kivánatra nagy képes árjegyzékemet. 1973

Butorokat
részletfizetés mellott legjutányosabban kaphatnak, tisztességes évi lakók, továbbá egyházférfiak, tanárok, államhivatalnokok, valamint jómodu egyének Budapesten és vidéken felvilágásitást nyujt **Kovács Ferencz** ur, a Gizella-tér 3. sz., I. emeleti butor raktárban. 2064

Hontmegyében
a vasut közelében egy 160 holdas birtok, gyönyörü kastélylyal és szükséges gazdasági épületekkel eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3599

Vétel.

Kis birtokot
keresek 80—120 holdból állót, vasuti állomás közelében, Somogy, Zala, Veszprém, Sopron, Esztergom megyékben, vagy Bécsujhely közelében, kis, jó karban levő lakóház, gyümölcsös és zöldséges kerttel, gazdasági épületek, és teljes gazdasági felszereléssel. — Szives ajánlatokat kérek Pozsonyba «101» szám alatt poste restante. 1566

Alkalmazást keres

Megbizható hivatalszolga ki több évig volt helyben állásban, kitünő bizonyitványokkal rendelkezik, alkalmazást keres esetleg mint házmester is. Czime megtudható a kiadóhivatalban. 1617

Egy fiatal özvegy nő. **társalkodónőnek** vagy **házvezetőnőnek** ajánlkozik korosabb nőhöz vagy öreg urhoz, vidékre is. Czime megtudható a kiadóhivatalban. 1570

Kiszolgált számvevő őrmester. **nős, keresztény, ki az utóbbi években mint könyvvezető működött. szerény föltételekmellett bárminemü alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatal.** 3582

Könyvvezető.
Egy nagyobbszerü vidéki gőzhengermalomnál 6 évig volt alkalmazva, hasonló állást keres, kisebbszerünél **társ** óhajt lenni. Czim a kiadóhivatalban. 1597

Alkalmazást nyer

Szép irásu
ügyvédsegédet (nem ügyvédjelölt) keresek. Ajánlatok «ügyvédsegéd 3605» alatt a kiadóhivatalba intézendők.

Ügynök
kerestetik könyvkereskedésbe. Csakis biztositék képes és kellő értelemmel biró személyek jelentkezzenek a kiadóhivatalban. 2299

Pénzbeszedő
(inkasszáns) kerestetik, a ki biztositékot letenni képes. Ajánlatok R. T. jegy alatt e lap kiadóhivatalához küldendők. 2298

Oktatás.

Gimnáziumi és reáltanodai **tantárgyakat**, rajzot és franczát alaposan tanit egy technikus. Czime megtudható a kiadóhivatalban. 3601

Korrepetitornak
ajánlkozik egy 6-ik reálosztályt végzett tanuló szerény feltételek mellett. Esetleg vidékre is. Czim a kiadóhivatalban megtudható. 3603

Lakás és bérlet

Nyári lakás.
Egy két szoba s konyhából álló nyári lakás Budán, Városmajor-utcza 22. sz. a. mérsékelt áron kiadó. 1618

Egy szépen **butorozott szoba** külön bejárattal 1—2 személy részére julius 1-ére olcson kiadó. Bővebbet e lap kiadóhivatalában. 3609

A Kecskeméti-utczában augusztus 1-ére kiadó szép nagy bolthelyiség két kirakattal s két bejárattal. Bővebbet a kiadóhivatal 2549.

Két egymásba nyiló hónapos szoba két fiatal ur számára havi **15** frért bérbe adandó. Tudakozódhatni a kiadóhivatalban. 3623

Egy szép nagy tágas **transitó borraktárra** alkalmas **pinczehelyiség** kerestetik bérbevételre. Ajánlatok «Pinczehelyiség 3597.» szám a. e lap kiadóhivatalához kéretnek.

Olcsó lakások.
VII. ker., alsó erdősor 5 és munkás-utcza 4. szám alatt, több nagyobb és kisebb utczai és udvari lakás a legujabb berendezéssel; ugyanott üzlethelyiségek és világos pinczeraktárak műhelyeknek, vagy egyéb czélokra augusztus 1-ére kiadók. 2105

Különféle.

Átköltözködéseket
vasut vagy hajóval (helyben is) **a csomagolás megtakarításával** eszközölnek, uj szerkezetü, belülről kárpitozott francia **cs. kir. szab. butorkocsikkal**
CARO és JELLINEK
szállitók, **Budapesten, V., Dorottya-utcza 8. sz. Bécs, Rudolfsplatz Nr. 5.**
Kezesség minden kárért.
Hadsereghbeli egyének katonai árjegyzékben részesülnek. — Hivatalnokok kedvezményt nyernek. — Lakás-tudakozó intézet. 2182

1595

Famunka-gépek
kéz- és lábhajtásra **asztalosok, esztergályosok, üvegesek, fafaragók** stb. részére. — Mindenféle **szerszámot**, valamint szab. **erezési lehuzó papirt** asztalosok, mázolók, kocsigyártók stb. részére jutányosan szállit
Hottelmann A. Budapesten, VI., váczi-körut 23. Augusztus hó 1-től váczi-körut 28. szám, az eddigi helyiséggel szemben.
Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

Egy tisztességes müvelt magyar nő, előkelő uri nőnél 26 forintért egy szép butorozott külön bejáratu szobát, ebédet és uzsonát kaphat. Bővebbet a kiadóhivatalban 1602

Meg vagyok szabaditva
a tyukszem kinzó fájdalmától — igy kiált fel számos egyén, s ezt **csakis a Geerling-féle** tyukszem és bőrkeményedés elleni különlegességnek köszönöm. Egy üveg ecsettel tokban csak 40 kr. 896
Raktár: Budapesten Török József gyógyszertára, király utcza 12.

Legjobb,
legczélszerübb és legolcsóbb hegyi és egyenes talaju
vas-ekéket
gyárt
KOLENER ANTAL
Losonczon.
Folyó év május hó 31-én Füleken megtartott **ekeversenyen 40 fr. arany dizoklevél** és **érmet nyert.** 2145
Árjegyzék bérmentve.

A Budapesten, Károly-körut 7. szám alatt lévő
Tokaj-hegyaljai bor-raktár
ajánlja ezennel a
tállyai saját pinczéiből
közvetlen ideszállitott **hamisitatlan**
szamorodni borait,
lepecsételt literes palaczkokban 30, 40 és 60 krjával; palaczkért 5 kr. betét külön fizetendő. — Továbbá **tokaji** zamatos és édes **aszu-borait.** félliteres üvegekben 80 krtól 2 frtig. Mindezen borok hektoliterenkint 28 frttól 400 frtig is megrendelhetők. **Ezeken kivül kitünő vörös borok lepecsételt literes palaczkokban 30 és 40 krért kaphatók.**
STERN LIPÓT.
Ugyanott egy ügyes **helyi-ügynök azonnal felvétetik.** 2287

Az egyedüli jódhévviz a kontinensen, 64° C., mely mindenfele hurutos és csúzos bántalmakban valamint a legkülönbözőbb mirigy-betegségben legkitünőbb hatással bir.
LIPIKI JODFÜRDŐ
Vasuti állomás: PAKRACZ-LIPIK.
Elsőrangu fürdő
valamint gyógyintézmények.
A nagyobb vasuti állomásokról kiszolgáltatnak menet-tértijegyek 33% árelengedéssel

A PALLAS irodalmi és nyomdai részvénytársaság kiadásában megjelent és ugyanott (Budapest, Kecskeméti utcza 6. sz.), valamint minden könyvárusnál kapható:
PETELEI ISTVÁN
AZ ÉN UTCZÁM
elbeszélések egy kötetben
17 iv 280 oldal.
Ára füzve 1 frt 80 kr.
TARTALOM:
1. Őszi napsugár.
2. Szeret.
3. Szomszédaim:
I. Patakiék és a néni.
II. A rácz Boglánról.
III. Elára az anya.
IV. Sugár a buba.
V. A porkorum inspektor
VI. Kati
VII. Két gyermekről.
4. A kapu be van zárva.
5. Máli.
6. Rosz vásár.

787 **Osztr.-magyar FAIRBANKS TÁRSASÁG**
MÉRLEG- ÉS GÉPGYÁRA.
Gyár: **UJPEST, K.-MEGYER.**
Központi iroda és raktár:
BUDAPEST, Andrássy-ut 23.
Vezérigazgató: **John Block.**
Különösen ajánlja kiváló **pontos szerkezetü, rendkivül érzékeny,** toló-súlylyal biró, mérőkarral ellátott
százados marha-mérlegeit
erős vaskorláttal és feljáró deszkahiddal a következő árakban:
1000 k/g mérőkép. 2·20 m/ hosszú, 1·27 m/ széles hiddal 195 frt.
1250 « « 2·20 « « 1.30 « « « 225 «
1500 « « 2·30 « « 1·54 « « « 245 «
Szabadal. szerkezetü vaskorekkel ellátva mindegyik mérleg 25 frttal drágább
Alapittatott a nagyméltóságu m. kir. földmivelés-, ipar- és keresk. miniszter urnak 1881. évi XLIV. t.-czikkben kifejezett állami kedvezmények megadását biztositó 50340/882. sz. leirata következtében.
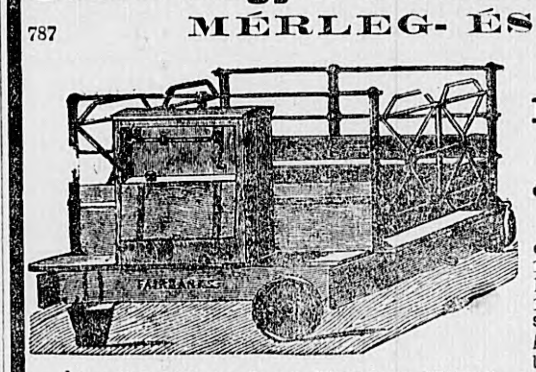
Árjegyzékek kivánatra ingyen, bérmentesen küldetnek.

166/bir. 887 1. szám.
Kerestetik megvételre
Jászberény várostól legfölebb 8 mértföldnyi távolságban lévő, 3000 kat. hold körüli leginkább legelőnek alkalmas
földbirtok.
Az ezen kivánalmaknak megfelelő, eladó birtok tulajdonosai tisztelettel felkéretnek, hogy a feltételek és egyéb körülmények közlése mellett, e tárgyban Jászberény város közbirtokosságának elnökéhez Jászberénybe, fordulni sziveskedjenek.
Horváth József,
2079 közbirt. elnök.

Ősz haj nincs többé!
A **DICQUEMARE roueni vegyész** által készitett
Mélanogène
a hajat, bajuszt vagy szakállt azonnal **fekete, barna, gesztenyeszinü** vagy **szőkévé** festi a nélkül, hogy a bőrt megfestené, a fehérnemüt piszkitaná vagy beavatatlanok által felismerhető volna. Teljesen ártalmatlan.
Egy doboz ára **3.50** frt. — Vidékre **3.95** frt beküldése mellett bérmentve vagy utánvéttel. Budapesten: **Török J. gyógyszertára, király-utcza 12.** 1783

A PALLAS
irodalmi és nyomdai részvénytársaság kiadásában (Budapest, V. kecskeméti utcza 6) megjelent és ugyanott, valamint minden könyvkereskedésben kapható:
PETELEI ISTVÁN
AZ ÉN UTCZÁM
Elbeszélések. I kötet.
Ára füzve 1 forint 80 kr.

Recompense de 16000 fr. — Nombrenses Medailles d'Or.
QUINA-LAROCHE
China-vasbor.
A **China-Laroche** nem közönséges reklám-készitmény, hanem oly szer, melynek becsét és hasznosságát a vele végrehajtott számos kisérlet és tanulmány kétségen kivül bebizonyitá.
Ezen bor-elixir teljesen tartalmazza a legjobb kinahéj-féleségek minden hatásos alkatrészét. Ize rendkivül kellemes (még akkor is, ha vasat tartalmaz). A kórházakban végrehajtott számos kisérlet mindig a legjobb eredményről tett tanuságot, **gyomorbántalmak, emésztetlenség, vérszegénység, sápkór, gyenge fejlődés, betegségbőli üdülés** eseteiben és **makacs lázak** ellen.
Ára 3 és 2 forint. 179
PARIS, 22. rue Drout.
Magyarországi főraktár **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszertárában Budapest, király-utcza 12.

Poloskák,

svábbogarak,
csótánybogarak, molyok,
hangyák, bolhák, legyek stb.
biztosan és gyökeresen kiirtja csak az én minden
rovart irtó porom,
dobozokban **1** frtjával, kisebb **55** és **30** krjával. Azonkivül ajánlom különlegességeimet, u. m. **sváb- és csótánybogár-irtó-port** dobozokban **1** frtjával, kisebb **55** krjával; **Moly- és hangya-irtó-por** dobozokban **1** frt, kisebb **55** kr. o. é. Elpusztithatlan **mészga-fujtatók**, melyek segélyével a rovar, moly, vagy orosz bogárpor egyformán szétszórható, és a legkisebb hasadékokba belövelhető. Egy darab ára **50** kr. **Poloska-irtó szesz** butorok számára. Egy nagy üveg **50** kr., egy kis üveg **30** kr. Felülmulhatatlan hatásu **poloska-irtó szesz**, falazat számára. Festésnél, meszelésnél vagy falak mázolásánál a festékbe, mészbe vagy vakolatba keverésre alkalmas. Egy pintes üveg elégséges egy középnagyságu szobára. Ára **1** frt
Cs. és kir. szab. a maga nemében egyetlen hatásu

patkány- és egér-irtó-szer.
(**Nem** méreg! csakis rágó állatoknak halálos.)
Egy bádog doboz ára 1 frt, 6 doboz ára 5 frt o. é.
Számos megrendeléseket vár: 1205
REISS B. **magyar királyi szabad. vegyészeti termények gyára,**
BUDAPEST, VII., király-utcza 47. sz., I. em.
hová minden irásbeli megrendelés intézendő.
Fiókraktárak **Budapesten: Thauer József** urnál, **V., nagykorona-u. 12. sz.** és **Szilber Antal Veje** urnál, **VII., Király-utcza** és **Károly-körut sarkán**, báró Orczy-féle házban.

PILULES DE BLANCARD
Változatlan minőségü vasas iblany.
NEW-YORK 1853 — PARIS 1855
A Párisi orvosi akadémia által elismert, Franciaországban nyilvánosan elfogadott. Szt. Pétervárt az orvosi tanács által autorisáltatott.
Ezen pilulák, melyek az **iblany- és vastartalmaiban** osztoznak, kiválóan alkalmasak a görvenyből származott annyira változatos betegségeknél (idült daganatok, hugyrekedés, a testbeni rosz nedvek stb.) mik ellen az egyszerü vastartalmu anyagok hatással nem birnak; a **Chlorose** (sápadtság), a **Leucorrhée** (fehérfolyás), **Aménorrhée** (havitisztulási nehézségek) a **Phthisie** (sorvadás) és **Syphilis** (bujakor) stb. Végre igen alkalmas szer a szervek müködésének előmozditására és a gyenge, vizenyős vérü szervezetek átváltoztatására.
JEGYZET. — A tisztátlan és hamisitott vasas iblany ártékony és izgató gyógyszer. A valódi **Pilules de Blancard** mint authenticus, ezüst lemezzel van lepecsételve és az üvegcsére ragasztott zöld vignettán névaláirásunkkal ellátva. *Blancard*
Pharmacien à Paris, RUE BONAPARTE 40.
Egy üveg ára 2 frt 50 kr., kis üveg 1 frt 25 kr.
Budapesten főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertára, király-utcza 12. szám. 1307

AZ OSZTRAK-MAGYAR LLOYD GŐZHAJÓZÁSA TRIESTBEN.

Kivonat a menettervből.

érvényes julius hóra 1887.

Menetek Triestből.

Kelet-India és China *Suezi-csatornán át*	Hongkongba Brindisin át Port-Said, Suez, Aden, Bombay, Colombo, Penang és Singapore, julius 18-án délután 4 órakor. áthajózás saját gőzösükön Suezen Djeddahra, Massaura, Hodeidahra és Sankinra, Colombon át Madras- és Calcuttába.
Egyptom	pénteken délben Alexandriába Corfun át (összeköttetés Port-Said és Syriával.
Levante,	kedden délután 4 órakor Görögországba Smyrnáig; 12. és 26-án Fiumén át és 5. és 19. Anconán át aztán Brindisi, Corfu, Syra, Piräus és Chios; szerdán, minden másodikon, (6. és 20.) 6 ó. d. u., Thessáliába Konstantinápolyig érintve Fiumét, Corfut, Patrest, Catacolot, Calamatat, Piräust, Volot, Salonichi; szerdán, minden másodikon, (—. és —.) Salonichi és Konstantinápolyba Corfun és Piräuson át; szombaton délután 2 órakor Konstantinápolyba érintve Corfut és Piränst; továbbá Piräuson át Syriába, Candia sziget és Smyrnába, aztán Konstantinápolyon át a fekete tenger kikötőibe; minden második szombaton (2., 16. és 30.) Syriába Smyrnán át és (9. és 23.) Thessáliába Piräuson át.
Dalmácziába	minden hétfőn, szerdán és szombaton d. e. 10 órakor (minden szombaton Spalatón át Metkowichba); minden vasárnapon délután 4 órakor közvetlen Metkovichba.
Istria,	Kedden és pénteken reggel 7 órakor Fiuméba Pólán át stb.
Velencze,	minden kedden, csütörtökön és szombaton 11 órakor éjjel.

Menetek Fiuméből.

Levante,	minden második szerdán (13. és 27.) 4 ó. d. u., Görögországba Smyrnáig Közbeeső kikötők mint Triestből kedden; minden második csütörtökön (7. és 21.) 3 óra d. u. Thessáliába Konstantinápolyig; közbeeső kikötők mint Triestből (6. és 20.)
Dalmátorsz.	vasárnap 1 órakor éjjel. Metkovichon Zara és Spalaton át; szerdán 10 órakor délelőtt Cattaróig közbeeső kikötőkkel; pénteken minden másodikon (1., 15. és 29.) 10 órakor délelőtt Anconába Zárán át.
Hovátorsz.	minden csütörtök 10 óra d. e. Záráig közbeeső kikötőkkel.
Istria,	minden kedden és pénteken 2 óra d. u. Triestig Pólán át.

Közelebbi felvilágositást ad az üzleti igazgatóság Triestben és a vezér-ügynökség Budapesten nádor-utcza 7. sz.

875
MELROSE
Kedvelt és Elterjedt **HAJ RESTORER**

NEM hajfestőszer, nem piszkitja a bőrt sem a fehernemüt, lassankint adja vissza az ősz hajnak ifjukori szinét és udeségét. Egy üveg ára 2 f. 50.
Magyarországi főraktár TÖRÖK JÓZSEF gyógysz. Budapest, király-utcza 12.
Kicsibeni eladás LUEFF M.-nél váczi-utcza 28. sz.

TITKOS betegségek.
A nekünk bemutatott számtalan megbizható hiteles köszönő irat folytán ezen **legöregebb és legismertebb rendelési intézet** a hol a tudomány legujabb vivmányai a legbővebb tapasztalatokkal párosulva értékesittetnek, legmelegebben ajánlható.
Dr. LEITNER
44 év óta fennálló rendelési intézetében, Budapesten, dob-utcza 18. sz. **titkos betegségek, tehetetlenség,** önfertőzés, fehérfolyás levélileg is biztosan gyógyittatnak. Rendelési órák: reggel 6—9-ig, d.u. 1—5-ig, este 7—10-ig. 2123

A villányi főherczegi pinczészet
bérlője SCHUTH VILMOS
ajánlja a budapesti országos kiállitás alkalmával érernmel kitüntetett kitünő minőségü
vörös és rieszling (fehér) főherczegi sajáttermésü borait
melyek kivánatra palaczkokban vagy hordókban kényleges mennyiségben szállittatnak.
Budapesten **Lápossy társánál** (Haas-féle palotában) és **Rabsch Sándornál** (nemzeti szállodában, váczi-utczában) kaphatók. 1484

Szállitható aczél-vasutak gyára.

Legczélszerübb és legolcsóbb szállitható vagy állandó vasut, gazdaságok, erdészetek, téglagyárak, bányák, raktárak, pinczék, gyárak és istállók számára, ugyszintén kisebb városok és gazdaságok egymásközti összeköttetésére stb.
HAROSKA F. külső váczi-ut 1439. szám. Városi iroda: váczi-körut 58. szám.

Magyar királyi államvasutak.

35602/87.
Hirdetmény.

Ezennel közhirré teszszük, hogy a vasuti üzletszabályzat 59. §-ának 5. kikezdésében foglalt határozmány alapján, a gyors- és teheráruknak budapest-józsefvárosi, budapest-dunaparti teher- valamint budapesti személypályaudvarainkról a Duna balpartján Budapest IV—IX. kerületeiben lakó felek lakására vagy üzlethelyiségébe és viszont a lakásból vagy üzlethelyiségből a fentemlitett valamelyik pályaudvarra való fuvarozása, végre a Budapesten átmenő vámköteles áouk vámkezelésének közvetitése iránt, Klein J. D. budapesti czéggel folyó évi julius 1-étől kezdődő érvénynyel, szerződést kötöttünk.

Vámköteles, utánvétellel terhelt, Budapesten a Duna jobb partján lakó felek részére szóló, továbbá terjedelmes és oly áruk, melyeknek összsulya 1 tonnát meghalad, házhoz vagy háztól csak a vállalkozóval kötendő előzetes egyezség alapján szállittatnak.

Jogában áll ezenkivül mindenkinek, hogy a m. ki államvasutak igazgatóságának, illetőleg az általa e czélból szerződtetett fuvarozónak közbenjárását kizáró utasitást adhasson.

Ezen utasitás az illető állomáson nyujtandó be.

A) A szállitmányozó a házhoz vagy háztól való elszállitásért a következő dijakat számithatja fel:
1. 50 klg. vagy azon aluli gyorsszállitmányok után 25 kr.
2. 50 klg.-on felül, minden megkezdett klg.-ért ... 15 «
3. 50 klg. vagy ezen aluli sulyu teherszállitm. után 20 «
4. 50 klg.-on felül minden megkezdett 50 klg. teheáruért 10 «

B) A szállitmányozó a vámközvetitésért a következő illetékeket számithatja fel;
1. A vámközvetitési eljárásért 100 klg.-kint 10 kr., de fuvarlevelenként legalább 50 krt és legfeljebb 2 forintot.
2. A vámbevallási bárcza kiállitásáért drbkint 25 kr.

Egész kocsirakományt képező oly vámköteles áruk után melyek vámhivatalos megszemlélése a fővámhivatal kiküldendő közegei által nem Budapest-fővámházban, hanem valamely más budapesti pályaudvarban eszközöltetik, a fenti 1. és 2. pontok alatt emlitett illetéken kivül még a kiküldött vámközegeknek járó és tényleg kifizetett illetmények is fizetendők.

A szállitmányozó egyéb kiadásai, mint pl. a göngyöletek javitásáért stb. tényleg kifizetett összegek a felsorolt dijakban nem foglaltatnak és külön megtéritendők.

A t. cz. közönséget érdekének megvédhetése czéljából még a következőkre figyelmeztetjük:

1, Ha az áru fogyasztási adónak alávetve nincs, s ha a czimzett a kijelölt helyen feltalálható, s az árut ott át is veszi, csak a fuvarlevelen felszámitott összeg szedetik be.

2. A szállitmányozó az árut a lakás vagy üzlethelyiség azon részébe tartozik állittatni, illetőleg onnan elvinni, mely e czélra neki kijelöltetett.

3. Ha a czimzett az árn befuvarozása idején lakásán nincs a másodszor, esetleg többször is megkisérlett kézbesités költségeinek megtéritésére a fuvarozó igényt nem támaszthat.

4. Ha a czimzett a fuvarlevelen kijelölt helyen fel nem található s tartózkodási helyét csak a bejelentési hivatal utján lehet megtudni, a rendes fuvarozási dijon kivül még 10 kr fizetendő.

5. Ha a czimzett az áru átvételét megtagadja, vagy azt a városnak más, nem a fuvarlevélben megjelölt helyére küldi az árunak az eredeti rendeltetési való fuvarozásán kivül a visszavitel, ujra való elhozatal, vagy a más helyre való elfuvarozásáért a fuvarozási dij ujból felszámitható.

6. Ha az áru fogyasztási adónak van alávetve, még a czimzettnek kézbesitendő adóbárcza szerint fizetett fogyasztási adó is megfizetendő.

Felkérjük a t. cz. közönséget, hogy esetleges panaszait a fuvarlevél, és az ehhez csatolt fuvarozási bárcza mellett tudomásunkra juttatni sziveskedjék.

Budapesten, 1887. junius 15-én. *Az igazgatóság*

A PALLAS kiadása Budapesten.

JOGTUDOMANY, TORVÉNYEK:

A végrehajtási igényperek, tekintettel a bizonyitékok és jogügyletek harmadik személyek irányábani joghatályára. Irta **Keresztszeghy Lajos,** kir. itélőtáblai rend. biró. Ára 1 frt 60 kr.
Szerző e munkája megirásával a törvénykezési gyakorlatnál élénken érzett szükséget kiván pótolni, mert tán a törvénykezés egyik ágában se merültek fel annyi eltérő nézetek, mint az igényperek elbirálásában. A kir. it. tábla és a Curia több esetben különböző nézeteket alkalmaztak s pedig mindegyike végérvényes hatálylyal. Szükséges tehát, hogy a törvénykezéssel foglalkozók az igényperekben alkalmazandó jogi és bizonyitási elveket további tanulmány tárgyává tegyék; szükséges különösen, hogy a gyakorlati téren a kezdők, igénypereket tárgyazó utmutató szakkönyvet birhassanak, melyből az igényperekben eddigi követett itélkezési módokat áttekinthessék és az örvénykezés ez ágában az otthonosságot könnyebben megszerezhessék. Szerző nem a döntvények száraz összeállitását adta, mert a gyakran eltérő itéletek csak zavarban hagyták volna a tanulmányozni kivánót. Helyesebbnek látta munkáját a röviden összefoglalt elméleti észszel kezdeni s az elméleti jogelvekre való tekintettel vezetni át az olvasót mindazon concrét eseteken, melyek az egyes, lehető térvényes jogügyletekből eredhetnek. Czélja volt, hogy munkája fonalán, mindenki önmaga is képes legyen meggyőződni a felől, minő legyen a perkifejtés és minő legyen a helyes elintézési mód.

A párbér Magyarországon. Jogtört. fejlődése és jelen állása szerint irta **Timon Akos** jtdr., jogakad. r. tanár. Ára . . . 4 frt — kr.
E mü kimeritően tárgyalja a párbér történelm fejlődését és a pozitiv párbér jogot, s igy tudományos becse mellett kiválö gyakorlati fontossággal is bir lelkészek, birák, ügyvédek és közigazg. hivatalnokok számára.

Birói ügyviteli szabályok mai érvényükben Ára . . . . 60 kr.
Ez az egyetlen kiadása a birói ügyviteli szabályoknak, melyben a 1874. óta hozott módositások magában a szövegben igtattattak be, a mennyiben az 1874. 3436. sz. r. szövegéből a hatályon kivül helyezett §§-ok kihagyattak s helyükbe az 1881. 3274. sz. r. módositásai beszurattak. Felvétetett továbbá az 1881. 3329. sz. r. a csődtörvény hat. lépte alkalmából és a 1881-ben módositott ügyrend a curiához utasitott felebb. ügyekre nézve.

Csődrendeletek a csődtörvényhez. Ára . 20 kr.

A házasságon kivül született gyermekek apasági keresete. Irta **dr. Rádai Lajos** ügyvéd. Ára . . . . 1 frt 20 kr.
Jogi irodalmunkban a fenti kiadás még mindig teljesen tisztázatlan. Szerző eme monografiájában felöleli a különféle ellentétes felfogásokat és irányeszméket is, melyek szerint a kérdést a külföldi törvényhozások szabályozzák, s e tekintetben is teljes tájékozást nyujt.

310,000 frt nyerhető

1 bécsvárosi igérvény Huzás 1887. julius 1-én. Főnyeremény **200,000** frt.	3.—
1 állam-sorsjegy Huzás 1887. julius 5-én. Főnyeremény **60,000** frt.	2.—
1 Kincsem-sorsjegy Huzás 1887. julius 22-én. Főnyeremény **50,000** frt.	1.—
2309 Összesen . .	6.—

Mind a 3 darab együttvéve csak **5.50 frt** bélyeggel együtt.

A **„MERCUR"** kiadóhivatalának **bank- és váltó-üzlete** **POLITZER S.,** **BUDAPEST** **Dorottya-utcza 12. sz.**
A **„MERCUR"** lap előfizetési ára egy évre, bérmentes beküldéssel együtt **2** forint.

1939
Huzás már julius 22-én
Kincsem Sorsjegy a 1 frt
Főnyeremény
50.000 frt
10.000 ft 5000 ft | 4788 pénznyeremény
11 sorsjegy 10 ft | 6 sorsjegy 5 ft 50 kr.
POLITZER EMIL BUDAPEST, Fürdő-utcza 2. szám.

Nyomatik a kiadótulajdonos: Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársaság körforgógépén, Budapest, IV., kecskeméti-utcza 6. szám.